

SADRŽAJ

Uvod	3
1. Izravna plaćanja poljoprivrednicima 2015. - 2020.	4
Osnovni uvjeti za ostvarivanje izravnih plaćanja	4
Za što poljoprivrednici mogu tražiti izravna plaćanja?	6
2. Program izravnih plaćanja	7
Osnovno plaćanje	7
Dodjela prava i aktiviranje (korištenje) prava na plaćanja	8
Zeleno plaćanje	9
Preraspodijeljeno plaćanje za „prve“ hektare	10
Plaćanje za mlade poljoprivrednike	11
Proizvodno-vezana plaćanja	12
Program za male poljoprivrednike	15
3. IAKS mjere ruralnog razvoja	16
Mjera 10. Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	16
Mjera 11. Ekološki uzgoj	20
Mjera 13. Plaćanja područjima s prirodnim i ostalim posebnim ograničenjima	20
4. Podnošenje jedinstvenog zahtjeva	22
5. Kontrola prije isplate	24
Kako se kontrolira poljoprivredno zemljište?	26
Kako se kontroliraju zahtjevi za potporu u stočarstvu?	39
Kako rezultati kontrole utječu na isplatu izravnih plaćanja?	42
6. Koliko je sredstava na raspolaganju za izravna plaćanja?	47
7. Pravna osnova	51
Zaključak	53

Da i tebi
PRO
CVJE
TA!

Da i tebi

PRO
CVJE
TA!

TA!

UVOD

Poljoprivredna gospodarstva su važan čimbenik u proizvodnji hrane i zbog toga Europska unija različitim mjerama financijski pomaže poljoprivrednicima kako bi im omogućila učinkovito bavljenje poljoprivrednom djelatnošću.

Tri su osnovna cilja Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije:

- Zajamčiti održivu proizvodnju hrane
- Osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima
- Poticati uravnoteženi razvoj svih ruralnih područja

Jedna od osnovnih mjera potpore poljoprivrednicima su **izravna plaćanja** koja za cilj prvenstveno imaju povećanje dohotka poljoprivrednih gospodarstava. Uz izravna plaćanja moguće je ostvariti i potporu za **IAKS mjere ruralnog razvoja**, kojima je cilj umanjiti ili zaustaviti negativan utjecaj poljoprivrede na okoliš. Poljoprivredna gospodarstva u EU, a time i u Hrvatskoj ostvaruju izravnu potporu podnošenjem **jedinstvenog zahtjeva** za izravna plaćanja i IAKS mjere ruralnog razvoja (jedinstveni zahtjev) na kojem upisuju poljoprivredno zemljište koje obrađuju i životinje koje drže na svom gospodarstvu, odnosno sve resurse za koje žele ostvariti neku vrstu potpore. Poljoprivrednici popunjavaju jedinstveni zahtjev pomoću internetske aplikacije AGRONET.

Da bi ostvarili izravnu potporu poljoprivrednici moraju biti upisani u **Upisnik poljoprivrednika**, poljoprivredno zemljište koje obrađuju moraju registrirati u digitalnu evidenciju zemljišnih parcela (**ARKOD**), a

životinje koje drže na gospodarstvu moraju upisati u **Jedinstveni registar domaćih životinja** (kojeg vodi Hrvatska poljoprivredna agencija) te propisno označiti. Uz to, da bi dobili izravnu potporu, poljoprivrednici se u obavljanju poljoprivredne djelatnosti **moraju pridržavati niza postupaka kojima se štiti okoliš, zdravlje ljudi, životinja i bilja** (tzv. pravila višestruke sukladnosti).

Postupak registriranja poljoprivrednika te kontrolne aktivnosti koje su preduvjet isplate izravne potpore obavlja Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kroz Integrirani administrativni i kontrolni sustav (IAKS). Takav sustav je obavezan i postoji u svakoj zemlji članici Europske unije, a njegovo funkcioniranje uvjet je da bi određena zemlja članica EU mogla koristiti novac iz EU fondova namijenjenih poljoprivredi.

Ova brošura sadrži upute poljoprivrednicima o uvjetima za ostvarenje izravne potpore te kontrolne aktivnosti koje Agencija za plaćanja provodi nad poljoprivrednim gospodarstvima, koja su podnijela jedinstveni zahtjev.

Brošura detaljno opisuje pravila koja poljoprivrednici moraju poštivati da bi ostvarili puni iznos izravne potpore, obzirom da nepridržavanje propisanih pravila za posljedicu ima umanjenu isplatu, a u nekim slučajevima čak i izuzimanje cjelokupne isplate pa i višegodišnje sankcije.

IZRAVNA PLAĆANJA POLJOPRIVREDNICIMA 2015. - 2020.

Izravna plaćanja u okviru Zajedničke poljoprivredne politike EU su godišnja potpora dohotku poljoprivrednika. Sastoje se od više mjera:

A) Potpora po površini (nevezana uz vrstu proizvodnje):

- Osnovno plaćanje (temelji se na pravima na plaćanja)
- Zeleno plaćanje (vezano uz osnovno plaćanja)
- Preraspodijeljeno plaćanje (za prvih 20 hektara)
- Plaćanje za mlade poljoprivrednike (za 25 ha)

B) Proizvodno-vezana potpora dodjeljuje se za:

- Stočarstvo (4 mjere)
- Biljnu proizvodnju (4 mjere)

C) Program za male poljoprivrednike

- obuhvaća potpore pod A i B, uz jednostavnije uvjete za poljoprivrednike i smanjenje kontrola.

OSNOVNI UVJETI ZA OSTVARIVANJE IZRAVNIH PLAĆANJA

Izravna plaćanja dodjeljuju se **samo aktivnim poljoprivrednicima** koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost na gospodarstvu upisanim u Upisnik poljoprivrednika. Aktivni poljoprivrednici nisu gospodarstva koja posluju u zračnom ili željezničkom prometu, bave se vodoprivrednom djelatnošću, prometom nekretnina, upravljaju trajnim sportskim i rekreativnim terenima.

Poljoprivredna djelatnost je proizvodnja poljoprivrednih

dneih proizvoda (biljna i životinjska proizvodnja) ili održavanje zemljišta u stanju pogodnom za daljnu poljoprivrednu upotrebu uz provođenje obaveznih minimalnih aktivnosti.

Korisnik izravnih plaćanja treba održavati poljoprivredne površine tako da na njih ne prodire neželjena šumska vegetacija (odnosno treba provoditi aktivnosti kako bi spriječio zarastanje obradivih parcela u grmlje i drveće) te da na njima nema posebno agresivnih korova (npr. ambrozija i mračnjak).

Trajne travnjake i pašnjake te ostale poljoprivredne površine na kojima se ne uzgajaju klasične poljoprivredne kulture, korisnik treba pokositi barem jednom godišnje ili omogućiti ispašu na njima.

Na obalnom i planinskom dijelu Hrvatske, korisnici trebaju omogućiti ispašu **s barem 0,1 uvjetnim grlom po hektaru krškog pašnjaka** (npr. 1 ovca ili koza na 1 prihvatljivom hektaru krških pašnjaka), ili moraju pokositi trajni travnjak barem jednom godišnje.

Sve navedeno je propisano Pravilnikom o provedbi izravnih plaćanja i IAKS mjerama ruralnog razvoja (NN 35/15, 53/15, 69/15, 101/15) - dalje u tekstu Pravilnik o izravnoj potpori.

Novi poljoprivrednici koji žele registrirati svoje gospodarstvo u Upisnik poljoprivrednika, trebaju se obratiti regionalnom uredu Agencije za plaćanja u svojoj županiji. Potrebno je ispuniti obrazac za upis

u Upisnik: <http://www.apprrr.hr/obrasci-229.aspx> i uplatiti administrativnu pristojbu. Preduvjet za upis gospodarstva je obavljanje poljoprivredne djelatnosti koja obuhvaća bilinogojstvo, stočarstvo i s njima povezane uslužne djelatnosti.

Poljoprivredno gospodarstvo se može otvoriti neovisno o drugim djelatnostima poljoprivrednika

(npr. ako je poljoprivrednik u stalnom radnom odnosu u nekom poduzeću može istovremeno biti nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva - OPG). Pri tom je potrebno voditi računa o financijskim obvezama koje mogu imati nositelji (i članovi gospodarstva). Naime, nositelj (član) OPG-a postaje obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje ako je korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ili zbog profesionalne nesposobnosti. Isto tako, ukoliko je nositelj ili član OPG-a nezaposlena osoba, postaje obveznik mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i gubi prava koja ostvaruje putem Zavoda za zapošljavanje.

Da bi poljoprivrednik ostvario **prava na plaćanja**, ukupna prihvatljiva površina poljoprivrednog gospodarstva **mora biti najmanje 1 hektar** (prava na plaćanja se neće dodjeljivati korisnicima koji imaju manje od 1 ha ukupnih površina). Poljoprivrednici koji ostvaruju proizvodno-vezanu potporu stočarstvu, a nemaju plaćanja po površini mogu ostvariti potporu ako ona godišnje iznosi najmanje 100 eura (u kunsjoj protuvrijednosti).

Prihvatljiva površina za dodjelu prava na plaćanje je površina:

- obradivog zemljišta (oranica, ugar, privremeni travnjak, zemljište u staklenicima i plastenicima),
- trajnih nasada (kulture koje su na jednoj površini više od 5 godina),
- trajnih travnjaka ili trajnih pašnjaka (travne ili zeljaste krmne kulture koje se nalaze na istom mjestu više od pet godina).

Među trajne nasade spadaju i poljoprivredne površine pod „**kulturama kratkih ophodnji**“. To su drvenaste trajne kulture koje se plantažno proizvode u gustom sklopu **za bio-masu**, pri čemu se njihovi izboji (mladice) koriste (sijeku, kose) u intervalima od najduže osam godina.

Prihvatljive su površine pod sljedećim kulturama kratkih ophodnji: crna joha (*Alnus glutinosa*), breza (*Betula sp.*), grab (*Carpinus sp.*), kesten (*Castanea sp.*), jasen (*Fraxinus sp.*), topola (*Populus sp.*), vrba (*Salix sp.*) i bagrem (*Robinia pseudoaccacia*).

Agencija za plaćanja će određivati **prihvatljivu površinu trajnih travnjaka** (livade, kontinentalni travnjaci i krški pašnjaci) umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i ovim koeficijentima prihvatljivosti:

- a) za kontinentalne travnjake koeficijenti prihvatljivosti su 1,0; 0,8; 0,6 i 0.
- b) za krške pašnjake koeficijenti prihvatljivosti su 1,0; 0,8; 0,6; 0,4 i 0.

ZA ŠTO POLJOPRIVREDNICI MOGU TRAŽITI IZRAVNA PLAĆANJA?

Izravna plaćanja nadovezuju se jedno na drugo kao svojevrsna piramida, pri čemu je OSNOVNO PLAĆANJE (ili „osnovna prava na plaćanje“) baza (temelj) piramide na sljedeći način:

Izravna plaćanja = 1+2+3+4+5:

Osnovno, zeleno, preraspodijeljeno i plaćanje za mlade poljoprivrednike su plaćanja koja nisu vezana uz proizvodnju, a isplaćuju se po hektaru poljoprivredne površine bez obzira na vrstu kulture.

2

PROGRAM IZRAVNIH PLAĆANJA

2.1.1. OSNOVNO PLAĆANJE

Stara prava na plaćanja (regionalna prava, posebna prava za poljoprivrednike bez zemlje, prava za razminirano poljoprivredno zemljište te prava iz nacionalne rezerve) dodijeljena za 2013. i 2014. godinu **prestala su važiti na dan 31.12.2014.**

Agencija za plaćanja u 2015. godini aktivnim poljoprivrednicima dodijelila je **nova prava na plaćanja za programsko razdoblje 2015.-2020. po principu „jedan prihvatljivi hektar - jedno pravo“.**

Pri tom su prava na plaćanja za 2015. godinu dodjeljivana aktivnim poljoprivrednicima upisanim u Upisnik poljoprivrednika koji su u propisanom roku podnijeli zahtjev za dodjelu prava na plaćanja Agenciji za plaćanja te koji obrađuju minimalno 1 hektar prihvatljive poljoprivredne površine, a bili su korisnici izravnih plaćanja za 2013. ili 2014. godinu. Pored poljoprivrednika koji su već koristili izravna plaćanja (prije 2015.godine), prava na plaćanja dodijeljena su 2015. godine i novim poljoprivrednicima i to iz nacionalne rezerve.

Nakon 2015. godine (koja je osnovna godina dodjele prava), korisnici mogu ostvariti prava na plaćanja samo na dva načina:

- 1) **Prijenosom prava na plaćanja od drugog poljoprivrednika** (kupovina prava, zakup, davanje, nasljeđivanje) ili iz
- 2) **Nacionalne rezerve:** za posebne kategorije poljoprivrednika.

Nacionalna rezerva je „pričuva“ (ili „banka“) neaktivnih ili neaktiviranih prava. Ona se 2015. godine koristila za dodjelu novih prava na plaćanja i povećanje vrijednosti starih prava na plaćanja (ukoliko su manja od prosječne nacionalne vrijednosti), a od 2015. godine će se koristiti za dodjelu novih prava na plaćanja posebnim kategorijama korisnika.

Posebne kategorije korisnika koji mogu u razdoblju 2015.-2020. ostvariti prava iz nacionalne rezerve su:

- 1) **mladi poljoprivrednici,**
- 2) **novi poljoprivrednici,**
- 3) **korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta,**
- 4) **korisnici na područjima od posebne državne skrbi, otocima, brdsko-planinskim područjima te područjima s prirodnim ili ostalim prirodnim ograničenjima,**
- 5) **poljoprivrednici kojima nisu dodijeljena prava na plaćanja zbog više sile ili iznimnih okolnosti,**
- 6) **korisnici koji su priveli kulturi zemljište razminirano u prethodnoj godini.**

Prava na plaćanja iz nacionalne rezerve dodjeljuju se temeljem kriterija „novosti“ i „mladosti“ (kategorija 1 i 2) samo jednom. Korisnik treba (u skladu s vlastitim planom razvoja/proširenja gospodarstva) ocijeniti kad mu je najpovoljnije zatražiti prava iz nacionalne rezerve kao novi ili mladi poljoprivrednik. Ostali korisnici iz kategorija 3-6 mogu ostvariti prava na plaćanja za svaku godinu u kojoj imaju povećanje hektara, ovisno o stupnju iskorištenja nacionalne rezerve.

2.1.2. DODJELA PRAVA I AKTIVIRANJE (KORIŠTENJE) PRAVA NA PLAĆANJA

Kod dodjele prava na plaćanja treba razlikovati dvije kategorije: broj i vrijednost prava na plaćanja.

Broj prava na plaćanja koje će korisnik dobiti 2015. godine ovisi o broju prihvatljivih hektara koje obrađuje u 2015. godini, a koje je registrirao u ARKOD-u i za koje je podnio zahtjev za plaćanje (rubrika na jedinstvenom zahtjevu „osnovno plaćanje“).

Pravo na plaćanje ostaje u posjedu vlasnika i nije vezano uz određenu katastarsku česticu niti ARKOD parcelu. Pravima na plaćanja se može trgovati (prodavati, davati u zakup), može ih se darivati i nasljeđivati. Prava na plaćanja se prenose „sa zemljom“ (npr. prilikom prodaje ili davanja u zakup odgovarajućeg broja hektara) ili „bez zemlje“ (u slučaju prodaje ili davanja u zakup samo prava, bez prijenosa zemljišta). Prava se **aktiviraju (koriste)** s odgovarajućim brojem hektara koje poljoprivrednik obrađuje pojedine godine: jedno pravo „aktivira“ se s jednim prihvatljivim hektarom tj. za njega se ostvaruju izravna plaćanja za tu godinu.

„Prihvatljivi hektar“ je hektar kojeg je poljoprivrednik prijavio, a Agencija za plaćanja zatim odobrila (administrativnom kontrolom i kontrolom na terenu).

Primjer: Ako poljoprivrednik 2015. godine dobije 100 prava za 100 hektara koje obrađuje, svake godine nakon toga moći će ostvariti izravna plaćanja za tih 100 prava, ukoliko i dalje obrađuje 100 ha.

Ako isti korisnik 2016. godine obrađuje samo 80 hektara, ostvarit će izravna plaćanja za 80 hektara (ne za 100, koliko posjeduje prava). Ukoliko se prava ne aktiviraju s odgovarajućim brojem hektara dvije godine za redom, korisnik ih gubi (tj. prava odlaze u nacionalnu rezervu). Dakle, ovaj korisnik će 2018. godine izgubiti 20 prava na plaćanja (jer je 2016. i 2017. obrađivao 80 ha, a ne 100 ha). Da bi spriječio gubitak prava na plaćanja, može ih prenijeti drugom poljoprivredniku (prodati, pokloniti, dati u zakup), npr. onome tko obrađuje njegovih 20 hektara. Pri tom se vrijednost prava ne gubi ako se prava prenose „sa zemljom“. Ako se, međutim, pravo prenosi „bez zemlje“, ono gubi svoju vrijednost, i to 50% u 2016. i 2017. godini te 30% nakon toga.

Vrijednost i ujednačavanje vrijednosti prava na plaćanja

Kod izračuna vrijednosti prava razlikuje se **početna vrijednost prava na plaćanja** i stvarna godišnja vrijednost prava na plaćanja u razdoblju 2015.-2019. godine u kojem se primjenjuje konvergencija.

Početna vrijednost prava na plaćanje izračunava se na temelju ostvarenih izravnih plaćanja za 2014. godinu. Nova prava na plaćanja dodijeljena u 2015. godini za prihvatljive hektare nemaju različite vrijednosti za oranice, livade i pašnjake.

Korisnicima u stočarskim sektorima koji su u 2014. godini ostvarili premiju za krave dojilje, te premije za ovce i koze i specifičnu potporu za ovce i koze u izračun početne vrijednosti prava na plaćanja uzima se u obzir i razlika jediničnih iznosa ostvarenih za 2014. godinu i predviđenih jediničnih iznosa nove proizvodno-vezane potpore u tim sektorima.

Konvergencija - ujednačavanje vrijednosti prava

Nakon izračuna početne vrijednosti prava na plaćanja po hektaru ta se vrijednost uspoređuje s prosječnom nacionalnom vrijednosti (2015.-2019.) te se određuje način konvergencije - ujednačavanja vrijednosti prava na plaćanja u razdoblju 2015.-2019.:

- a) **prava manje** vrijednosti od prosječne nacionalne postupno se povećavaju kroz pet koraka svake godine i to do najmanje 60% prosječne vrijednosti u 2019. godini,
- b) **prava veće** vrijednosti od prosječne nacionalne postupno se smanjuju kroz pet godišnjih koraka, na način potreban da bi se provelo povećanje prava manje vrijednosti (metodom proporcionalne konvergencije).

Neočekivani profit

Kako bi se spriječio neočekivani profit, odnosno korištenje prava velike vrijednosti s manjim brojem hektara u 2015. godini u odnosu na broj prava i hektara u 2014. godini, ako je porast vrijednosti prava u 2015. godini veći od 10% u odnosu na vrijednost prava koja bi se ostvarila temeljem prijave istog broja hektara kao 2014.godine, razlika se vraća u nacionalnu rezervu.

2.2. ZELENO PLAĆANJE

Osnovni godišnji „paket po hektaru“ čine osnovno plaćanje i zeleno plaćanje, koje iznosi otprilike 70% vrijednosti osnovnog plaćanja.

Zeleno plaćanje dodjeljuje se u obliku godišnjeg plaćanja po hektaru, kao postotak vrijednosti osnovnog plaćanja. Da bi ostvarili zelena plaćanja poljoprivrednici trebaju provoditi poljoprivredne prakse koje su korisne za klimu i okoliš.

Kako je zeleno plaćanje jedna od najsloženijih novosti u programu izravnih plaćanja koji se provodi do 2020. godine, Agencija za plaćanja i Ministarstvo poljoprivrede objavili su posebnu brošuru pod nazivom „Zeleno plaćanje“, koja se može preuzeti na internetskoj stranici www.apprrr.hr, na naslovnici u izborniku Brošure i bilteni.

Poljoprivrednici koji žele ostvariti prava na plaćanja u okviru osnovnog plaćanja dužni su na svim prihvatljivim hektarima svojeg poljoprivrednog gospodarstva pridržavati se sljedećih poljoprivrednih praksi korisnih za klimu i okoliš:

- 1. Raznolikost usjeva**
- 2. Održavanje postojećih trajnih travnjaka i**
- 3. Postojanje ekološki značajne površine na poljoprivrednoj površini.**

Raznolikost usjeva

Obvezna primjena za gospodarstva koja imaju više od 10 ha obradivih površina (nisu obuhvaćeni voćnjaci, vinogradi, maslinici, trajni travnjaci i trajni pašnjaci). Ako je ukupna površina obradivog zemljišta poljoprivrednog gospodarstva:

- a) **između 10 i 30 hektara** - na tom obradivom zemljištu moraju biti zasijana barem dva različita usjeva (glavni usjev ne smije zauzimati više od 75%);
- b) **veća od 30 hektara** - na tom obradivom zemljištu moraju biti zasijana barem tri usjeva (glavni usjev ne smije zauzimati više od 75%, a dva glavna usjeva zajedno ne više od 95% zemljišta).

Pri tom su propisani izuzeci za gospodarstva s proizvodnjom trave ili s površinama pod trajnim travnjacima ili pašnjacima.

Očuvanje trajnih travnjaka i pašnjaka

Omjer površina trajnih travnjaka i pašnjaka prema ukupnoj poljoprivrednoj površini prijavljenoj u 2015. godini ne smije se smanjiti za više od 5% na nacionalnoj razini. Poljoprivrednici ne smiju prenamijeniti niti preorati posebno zaštićene trajne travnjake i pašnjake smještene na okolišno-osjetljivim područjima koji su dio područja Natura 2000, sukladno Pravilnikom o izravnoj potpori.

Održavanje ekološki značajnih površina (EZP)

Ako je ukupna površina obradivog zemljišta gospodarstva manja od 15 ha, poljoprivrednik nije obavezan održavati EZP. Ako je veća od 15 ha, korisnik je dužan

na najmanje 5% površine održavati EZP.

Automatsko ostvarenje prava na Zeleno plaćanje

Zeleno plaćanje ostvaruju i oni korisnici koji zbog prirode svoje proizvodnje ne moraju zadovoljavati pojedine obveze za zeleno plaćanje, kao što su npr. poljoprivrednici koji imaju manje od 10 ha oranica, nemaju trajne travnjake ili imaju samo višegodišnje kulture.

Ekološka proizvodnja = Zelena plaćanja

Poljoprivrednici koji se bave ekološkom proizvodnjom automatski ostvaruju pravo na zeleno plaćanje za površine na kojima imaju ekološku proizvodnju. Isto pravilo vrijedi i za površine u prijelaznoj ekološkoj proizvodnji. Za ostale površine primjenjuju se navedena pravila za ostvarenje zelenih plaćanja.

Ako korisnici ne zadovoljavaju navedene obveze za zeleno plaćanje:

- a) za 2015. i 2016. godinu dobit će umanjen iznos zelenog plaćanja u skladu s utvrđenim nepravilnostima,
- b) od 2017. godine dobit će umanjen iznos zelenog plaćanja te na odgovarajući način umanjen iznos osnovnog plaćanja po površini.

2.3. PRERASPODIJELJENO PLAĆANJE ZA „PRVE“ HEKTARE

Osnovnom plaćanju kojem se pridodaje zeleno plaćanje, treba dodati tzv. preraspodijeljeno plaćanje za prvih

20 prihvatljivih hektara svakog poljoprivrednog gospodarstva koje ima prava na plaćanje. Korisnik koji ima npr. 50 hektara (i prava na plaćanja), ostvarit će preraspodijeljena plaćanja za 20 hektara, a korisnik koji ima 15 hektara (i prava na plaćanja) ostvarit će preraspodijeljena plaćanja za 15 hektara.

Jedinični iznos ovog plaćanja jednak je za sve poljoprivrednike, a računat će se svake godine kao odgovarajući postotak prosječnog nacionalnog plaćanja po hektaru (koji nije veći od 65%) prema članku 41(4) Uredbe 1307/2013. Godišnji iznos će ovisiti o prihvatljivom broju prvih 20 hektara svih korisnika prava na plaćanja. Preraspodijeljeno plaćanje dodjeljuje se korisnicima automatski uz prava na plaćanjem, temeljem jedinstvenog zahtjeva za plaćanje.

2.4. PLAĆANJE ZA MLADE POLJOPRIVREDNIKE

U okviru Programa izravnih plaćanja 2015.-2020. mladi poljoprivrednici koji imaju prava na plaćanja mogu ostvariti dodatno plaćanje po hektaru za najviše 25 hektara. Ovisno o broju prava na plaćanja, odnosno hektara s kojima raspolaže, mladi poljoprivrednik koji

obrađuje 5 hektara dobit će dodatna plaćanja za 5 hektara, a npr. mladi poljoprivrednik koji obrađuje 50 hektara, dobit će dodatna plaćanja za 25 hektara.

Mladi poljoprivrednik je osoba rođena poslije 1. siječnja 1975. godine, upisana kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva **nakon 1. siječnja 2010. godine**, bilo da je osnovala novo gospodarstvo kao nositelj ili preuzela kao nositelj postojeće poljoprivredno gospodarstvo.

PRAVNA OSOBA također može ispuniti uvjete za potporu za mlade poljoprivrednike ukoliko njezin nositelj ispunjava navedene uvjete i ima kontrolu nad pravnom osobom (kao npr. odgovorna osoba unutar pravne osobe), pri čemu će trebati pružiti dokaze o kontroli nad pravnom osobom.

Plaćanje za male poljoprivrednike dodjeljuje se za razdoblje **od najviše pet godina**, ovisno o tome koliko je (punih) godina prošlo od osnivanja/preuzimanja gospodarstva do prve godine podnošenja zahtjeva za potporu za mlade poljoprivrednike:

Tablica 1. Dodjela plaćanja za mlade poljoprivrednike

Ako je mladi poljoprivrednik postao nositelj gospodarstva u razdoblju:	Podnesen zahtjev	Dodjela potpore
1.1.2014.-15.5.2015.	2015.	5 godina
2013. g.	2015.	4 godine
2012. g.	2015.	3 godine
2011. g.	2015.	2 godine
2010. g.	2015.	1 godinu

Jedinični iznos plaćanja po hektaru jednak je za sve mlade korisnike u RH i iznosi 25% nacionalnog iznosa izravnih plaćanja.

Mladi poljoprivrednik nositelj gospodarstva dužan je imati **najmanje srednjoškolsko obrazovanje** poljoprivrednoga, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja ili završen (ili u tijeku) preddiplomski ili diplomski studij navedenih usmjerenja. Međutim, uvjet obrazovanja je zadovoljen i ukoliko mladi poljoprivrednik ima završen jedan od stručnih poljoprivredno-prehrambenih programa obrazovanja verificiran od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (npr. programi: Ratar, Voćar, Povrćar, Vinogradar-vinar, Vrtlar, Maslinar, Pčelar-medar i dr.) ili neki od tečajeva za mlade poljoprivrednike financiranih u okviru Mjere 1. Programa ruralnog razvoja.

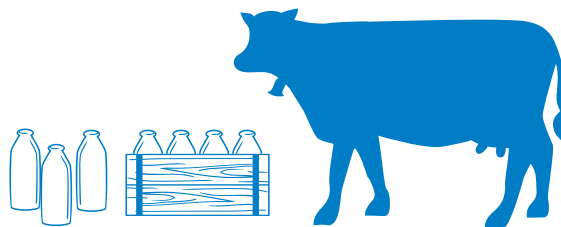
Mladi poljoprivrednici dužni su Agenciji za plaćanja dostaviti dokaze o (stručnom) obrazovanju do kraja iduće godine nakon godine u kojoj je zatraženo plaćanje za mladog poljoprivrednika.

2.5. PROIZVODNO-VEZANA PLAĆANJA

Pored opisanih mjera izravnih plaćanja koje se isplaćuju po hektaru bez obzira na vrstu proizvodnje, korisnici mogu ostvariti **sljedeće proizvodno-vezane potpore**:

KRAVE U PROIZVODNJI MLJEKA

Proizvodno-vezana potpora za krave u proizvodnji

mlijeka dodjeljuje se gospodarstvima koja se bave proizvodnjom mlijeka.

Prihvatljiva grla su:

- ženska grla koja imaju barem jedno teljenje zabilježeno u JRDŽ, a koja nisu mesne pasmine i njihovi križanci, odnosno grla koja ne ostvaruju proizvodno-vezanu potporu za krave dojilje
- grlo treba provesti na gospodarstvu najmanje 150 dana u godini za koju se isplaćuje potpora
- isporuka mlijeka s gospodarstva otkupljivaču - najmanje 3.860 litara/grlu godišnje
- kod izravne prodaje mlijeka i mliječnih proizvoda s gospodarstva - registracija pri nadležnom tijelu za poslovanje s hranom životinjskog podrijetla.

Kriterij isporuke mlijeka otkupljivaču od min 3.860 lit/grlu godišnje neće se uzimati u obzir kod izračuna eventualnih sankcija uslijed prekomjerne prijave životinja na jedinstvenom zahtjevu za plaćanje. Za obračun mogućih administrativnih kazni uzimaju se u obzir ostali kriteriji prihvatljivosti odraslih ženskih grla.

Napomena: Ukoliko je prihvatljivi broj grla u određenoj godini veći od predviđenog okvirnog broja grla za ovu mjeru (tj. veći od 131.000), jedinični iznos potpore će za tu godinu biti manji i obratno: ukoliko je prihvatljivi

broj grla u određenoj godini manji od okvirnog broja grla, jedinični iznos će za tu godinu biti veći. Ovaj princip primjenjuje se kod svih mjera proizvodno-vezane potpore (za mjere koje se plaćaju po grlu i po hektaru).

TOV GOVEDA

Potpore za tov goveda dodjeljuje se poljoprivrednim gospodarstvima koja se bave tovom goveda, sudjeluju u Farmskom sustavu osiguranja kvalitete junećeg, janjećeg i jarećeg mesa.

Prihvatljiva grla su grla u tovu koja su provela na gospodarstvu najmanje 120 dana od dana dolaska na gospodarstvo do dana isporuke koja se odvija od 1. siječnja do 31. prosinca godine za koju se podnosi zahtjev:

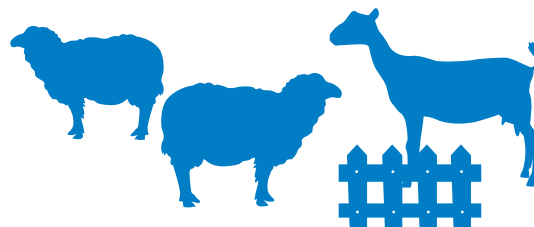
- muška i ženska grla koja u trenutku izlučenja u JRDŽ-u nisu mlađa od 12 mjeseci niti starija od 24 mjeseca;
- evidentirano izlučenje u JRDŽ-u na klanje u Republici Hrvatskoj i izlučenje za izvoz.

KRAVE DOJILJE

Potpore za krave dojlje dodjeljuje se poljoprivrednim gospodarstvima koja proizvode telad u sustavu krava dojlja. Prihvatljiva grla su:

- ženska grla koja imaju barem jedno registrirano teljenje u JRDŽ-u, a koja nisu mliječne pasmine i križanci mliječnih pasmina, odnosno grla koja ne ostvaruju proizvodno-vezanu potporu za mliječne krave
- žensko grlo treba provesti na gospodarstvu najmanje 150 dana u godini za koju se isplaćuje potpora, a telad najmanje dva mjeseca na gospodarstvu nakon teljenja.

Popis mesnih i kombiniranih pasmina nalazi se u tablici 9. Priloga 1. Pravilnika o izravnoj potpori.

OVCE I KOZE

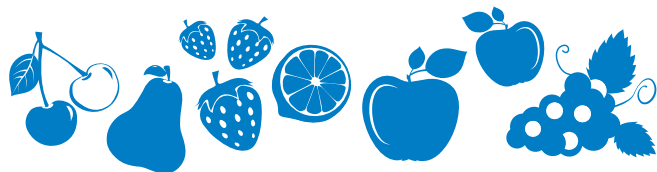
Potpore za ovce i koze dodjeljuje se uzgajivačima koza i ovaca. Prihvatljiva grla su odrasle ženske ovce i koze koja su na zadnji dan za zaprimanje zahtjeva starije od 12 mjeseci ili imaju barem jedno evidentirano janjenje/jarenje u JRDŽ-u, te koje su provele minimalno 100 dana na gospodarstvu u godini za koju se podnosi zahtjev. Na gospodarstvu tijekom godine za koju se podnosi zahtjev treba biti evidentirano najmanje 0,6 janjenja odnosno jarenja po jednom prihvatljivom grlu. Navedeni kriterij janjenja/jarenja neće se uzimati u obzir kod izračuna eventualnih administrativnih kazni uslijed prekomjerne prijave životinja na jedinstvenom zahtjevu za plaćanje. Za obračun eventualnih administrativnih kazni (umanjenja) uzimaju se u obzir samo kriteriji prihvatljivosti odraslih ženskih ovaca i koza.

POVRĆE

Proizvodno vezana potpora za povrće dodjeljuje se po prihvatljivom hektaru proizvođačima koji proizvode povrće na najmanje 1 ha prihvatljive površine. Jedan korisnik može ostvariti potporu za najviše 10 hektara povrća.

Lista povrtnih kultura: rajčica, crveni luk, češnjak, poriluk, kupus, cvjetača, brokula, kelj pupčar, kelj, salata, radič, endivija, cikorija, mrkva, repa, korabica, cikla, celer korjenaš, hren, rotkvica, krastavci, kornišoni, grašak, grah, šparoge, patlidžan, špinat, artičoka, tikvice, bundeve, blitva, komorač i ostalo povrće iz Priloga 1. Pravilnika o izravnoj potpori, osim krumpira.

VOĆE

Proizvodno vezana potpora za voće dodjeljuje se po prihvatljivom hektaru proizvođačima koji proizvode voće na najmanje 2 ha prihvatljive površine. Jedan korisnik može ostvariti potporu za najviše 10 hektara voćnjaka.

Lista voćnih kultura: jabuka, kruška, šljiva, trešnja, višnja, breskva, marelica, nektarina, mandarina, dunja, lješnjak, orah, badem, kesten, ribiz, ogrozd, borovnica, brusnica, aronija, jagoda, kupina, malina, kivi, limun,

narandža, smokva, rogač i ostalo voće iz Priloga 1. Pravilnika o izravnoj potpori. Ova potpora ne obuhvaća masline.

ŠEĆERNA REPA

Proizvodno vezana potpora za šećernu repu dodjeljuje se po prihvatljivom hektaru proizvođačima šećerne repe koji proizvode repu na najmanje 1 hektar prihvatljive površine.

KRMNI PROTEINSKI USJEVI

Proizvodno vezana potpora za krmne proteinske usjeve se dodjeljuje za najmanje 1 hektar prihvatljive površine pod sljedećim krmnim kulturama: soja za stočnu hranu, stočni grašak, grahorice, djeteline, lucerne, stočni bob, smiljkita, lupine i esparzeta.

Pored navedenih čistih krmnih kultura, potporu ostvaruju i površine zasijane smjesom leguminoze i žitarice (kao što je npr. smjesa grahorice i raži), s najmanje 50% krmne leguminoze u smjesi.

Dodatni uvjet primjenjuje se kod soje - potporu ostvaruju mješovita stočarsko-ratarska gospodarstva koja po prihvatljivom hektaru krmne soje drže najmanje 4 uvjetna grla.

Zahtjev za proizvodno-vezanu potporu podnosi se svake godine u jedinstvenom zahtjevu za potporu. Potpora se dodjeljuje **za stvarnu proizvodnju određene godine** utvrđenu temeljem zahtjeva te administrativnih kontrola i kontrola na terenu (bez obzira na količine/hektare iz proteklih godina).

2.6. PROGRAM ZA MALE POLJOPRIVREDNIKE

Program za male poljoprivrednike je pojednostavljeni oblik izravnih plaćanja za korisnike s malim godišnjim iznosima izravnih plaćanja, tj. za one korisnike čiji ukupni iznos izravnih plaćanja za 2015. godinu u pravilu ne prelazi 5.000 kn.

Poljoprivredna gospodarstva uključena u ovaj program izuzeta su od provedbe obveza za zelena plaćanja i od primjene sankcija kod odobravanja izravnih plaćanja za nepoštivanje višestruke sukladnosti.

Mali poljoprivrednici mogu svake godine ostvariti iznos prema stvarnom izračunu ukupnih izravnih plaćanja uz obračunatu konvergenciju i to do najviše 5.000 kuna. Izračun uključuje sve mjere izravnih plaćanja: osnovno i zeleno plaćanje, preraspodijeljeno plaćanje, proizvodno-vezanu potporu i plaćanje za mlade poljoprivrednike (ovisno o zadovoljenju uvjeta za pojedine mjere).

U programu mogu sudjelovati svi poljoprivrednici. One korisnike čiji ukupni godišnji iznos izravnih plaćanja ne prelazi 5.000 kn Agencija za plaćanja će **automatski** uključiti u Program, te obavijestiti o okvirnom iznosu potpore. Korisnici imaju mogućnost odustati od Programa do 15. listopada svake godine, pri čemu o svojoj odluci trebaju do tog datuma obavijestiti Agenciju za plaćanja.

3

IAKS MJERE RURALNOG RAZVOJA

Pored izravnih plaćanja, poljoprivrednik može **za iste površine** - uz zadovoljenje propisanih uvjeta - ostvariti plaćanja iz **Programa ruralnog razvoja (tzv. IAKS mjere ruralnog razvoja)**. Zahtjev za potporu za ove mjere podnosi se putem jedinstvenog zahtjeva kojeg poljoprivrednici popunjavaju svake godine putem AGRONETA.

MJERA 10. **POLJOPRIVREDA, OKOLIŠ I KLIMATSKE PROMJENE**

Cilj mjere je potaknuti poljoprivrednike da zaštite i poboljšanju okoliš na svome gospodarstvu. Prihvaćanjem određenih praksi i metoda uzgoja, koje nadilaze obvezne zakonske zahtjeve, **poljoprivredniku se plaćaju povećani troškovi ili izgubljeni prihod** u usporedbi s uobičajenom poljoprivrednom proizvodnjom. Jednom kad poljoprivrednik zatraži ovu vrstu potpore mora je provoditi u idućih 5 godina, a također mora završiti i određenu izobrazbu. Mjera sadrži 9 tipova operacija:

- **10.1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture;**
- **10.1.2. Zatrvnjivanje trajnih nasada;**
- **10.1.3. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti;**
- **10.1.4. Pilot mjera za zaštitu kosca (*Crex crex*);**
- **10.1.5. Pilot mjera za zaštitu leptira;**
- **10.1.6. Uspostava poljskih traka;**
- **10.1.7. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka;**
- **10.1.8. Održavanje ekstenzivnih maslinika;**

- **10.1.9. Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja.**

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

10.1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture

Poljoprivrednik mora izraditi i provoditi petogodišnji plan plodoreda s najmanje pet usjeva, a obradu i sjetvu na oraničnim površina s nagibom od 9-15% provoditi okomito na nagib terena. Također, na sredini parcele se mora uspostaviti najmanje 3 metra široka brazda kako bi se spriječilo otjecanje vode jer se na taj način zaustavlja ispiranje površinskog sloja vodom.

10.1.2. Zatrvnjivanje trajnih nasada

Zadržavanje pokrova tla na terenu s nagibom istovremeno djeluje povoljno na učinke erozije, uz povećanje količine humusa a time i plodnosti tla. Neposredno, u trajnim nasadima koji su zatrvljeni povećava se bioraznolikost. Operaciju je moguće provoditi na površini pod trajnim nasadom (voćnjaci i vinogradi) koje su pod nagibom od 9-15%. Površinu između redova unutar trajnog nasada treba zasijati nekom od djetelinsko-travnih ili travno-djetelinskih smjesa. Također, potrebno je izraditi i provoditi petogodišnji plan gnojidbe poštujući pri tome sadržaj ostatka dušika iz djetelinsko-travnih ili travno-djetelinskih smjesa.

10.1.3. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti

Travnjak velike prirodne vrijednosti (TVPV) je tip poljoprivrednog zemljišta s velikim udjelom poluprirodne i prirodne vegetacije važne za očuvanje vrsta i stanišnih tipova ugroženih na nacionalnoj i europskoj razini. Poljoprivredna proizvodnja se uglavnom zasniva na poluprirodnim travnjacima (pašnjacima i košanicama),

od kojih neki predstavljaju ugrožena staništa na razini Europe te su kao takvi uključeni u ekološku mrežu Natura 2000. Kako bi se održao karakteristični biljni i životinjski sastav pojedinog TVPV-a zabranjena je upotreba mineralnog gnojiva ili stajskog gnojiva te upotreba sredstava za zaštitu bilja. Košnja je dozvoljena isključivo ručno ili strižnim kosilicama a vrijeme i učestalost košnje različita je ovisno o regiji.

Tablica 2 Kada i koliko treba kositi

Početak košnje	Regija	Broj otkosa
1. kolovoza	Kontinentalna nizinska	Jedan
20. srpnja	Brdsko-planinska	Jedan do dva
15. srpnja	Mediterranska	Jedan

Travnjaci se mogu koristiti za ispašu u rano proljeće i jesen pri čemu na njima ne smije biti prisutno više od 1,0 uvjetnog grla/ha ovaca, koze, goveda i/ili kopitara. Minimalni pašni pritisak je 0,3 uvjetnih grla/ha. Svojim izrazito brzim rastom, razvojem i širenjem posebnu prijetnju travnjacima predstavljaju strane invazivne vrste, koje često nisu jestive ili su čak otrovne za stoku. Stoga je potrebno uklanjati i sljedeće biljke: čivitnjaču (*Amorpha fruticosa* L.), cigansko perje (prava svilenica, *Asclepias syriaca* L.), trnovitu dikicu (čičak, *Xanthium spinosum* L.) i obalnu dikicu (*Xanthium strumarium* L. ssp. *italicum* (Moretti) D.L.).

Obzirom da je zabranjeno korištenje herbicida, nedozvoljene biljke treba ručno odstranjivati. Hidromelio-

racijski zahvati (odvodnja ili navodnjavanje) nisu dozvoljeni niti na jednom tipu travnjaka velike prirodne vrijednosti.

10.1.4. Pilot mjera za zaštitu kosca (Crex crex) - se provodi na vlažnim staništima koja nastanjuje ptica kosac, a nalaze se na području ekološke mreže Natura 2000. Minimalno 30% površine travnjaka mora biti na području ekološke mreže na kome je cilj očuvanja ptica kosac, kako bi travnjak u ARKOD-u bio označen kao stanište kosca.

Kako bi se održao izgled staništa i uvjeti za razvoj kosca, zabranjena je upotreba mineralnog gnojiva, stajskog gnoja i sredstava za zaštitu bilja. Košnja je dozvoljena

isključivo ručno ili strižnim kosilicama na minimalnoj visini od 10 cm iznad tla, a mora se provoditi nakon 15. kolovoza. Dozvoljena je jedna do maksimalno dvije košnje na godinu. Zadnji dan do kada je dozvoljena košnja je 15. rujna. Na parcelama većim od 1 ha obavezno je ostaviti uz rub nepokošenu traku (do 5% površine), a košnju treba obavljati od sredine parcele prema kružno prema van ili s jedne strane parcele prema drugoj.

Travnjaci se mogu koristiti za ispašu samo u periodu od jeseni do kraja godine, pri čemu ne smije biti prisutno više od 1,0 uvjetnog grla/ha ovaca, koza, goveda i/ili kopitara. Minimalni pašni pritisak je 0,3 uvjetnih grla/ha. Potrebno je ručno uklanjati i sve biljke navedene i u prethodnoj mjeri (TVPV). Hidromelioracijski zahvati (odvodnja ili navodnjavanje) nisu dozvoljeni.

10.1.5. Pilot mjera za zaštitu leptira - se provodi na staništima koje nastanjuju ugroženi leptiri, a nalaze se na području ekološke mreže Natura 2000. Minimalno 30% površine travnjaka mora biti na području ekološke mreže na kome je cilj očuvanja danji leptir - veliki livadni plavac (*Phengaris teleius*), zagasiti livadni plavac (*Phengaris nausithous*), močvarni plavac (*Phengaris alcon alcon*) i močvarni okaš (*Coenonympha oedippus*). Kao i kod ostalih travnjaka na kojima obitavaju ugrožene vrste, zabranjena je upotreba mineralnog gnojiva, stajskog gnoja i sredstava za zaštitu bilja. Košnja je dozvoljena isključivo ručno ili strižnim kosilicama. Termin i način košnje određen je za svakog leptira posebno. Zadnji dan do kada je dozvoljena košnja je 1. listopada.

Tablica 3 Vrsta leptira i termin košnje

Vrsta	Termin košnje
Phengaris alcon alcon	iza 15. 9.
Coenonympha oedippus	iza 15. 9.
Phengaris nausithous	do 15.6 ili iza 15.9.
Phengaris teleius	do 15.6 ili iza 15.9.

10.1.6. Uspostava poljskih traka - se provodi na oraničnim površinama većim od 1 hektar.

Cvjetne trake treba posijati uz rub ili unutar parcele širine najmanje 3 m, maksimalno 15 m, imajući na umu da udaljenost između traka mora biti najmanje 50 m. Ukupna dužina traka na parceli mora biti najmanje 200 m po hektaru. Dozvoljeno je mijenjati svake godine mjesto na kome se trake usijavaju. Trake trebaju sadržavati najmanje pet cvjetnih vrsta koje naizmjenice cvjetaju tijekom cijele vegetacijske sezone. Popis cvjetnih vrsta koje su pogodne za sjetvu je sastavni dio Pravilnika o izravnoj potpori. Kako bi korisni insekti imali dovoljno peluda i nektara za ishranu, trake treba ostaviti na parceli što duže pa se mogu zaorati najranije 1. listopada. Obzirom na važnost i razlog njihove uspostave, ne smiju se koristiti kao prolaz ili put.

Travne trake treba posijati uz rub parcele, širine najmanje 2 m, maksimalno 3 m, imajući na umu da udaljenost između traka mora biti najmanje 50 metara. Ukupna dužina traka na parceli mora biti najmanje 200 m po hektaru a njihov se položaj, za razliku od cvjetnih traka, ne mijenja tijekom petogodišnjeg perioda. Trake trebaju sadržavati najmanje pet vrsta trava. Popis trava koje su pogodne za sjetvu je sastavni dio Pravilnika o izravnoj potpori. Kako bi se spriječilo zakorovljavanje i potaknulo busanje u prvoj godini uspostavljanja trake se mogu pokositi 2-3 puta. U trećoj godini trake se moraju pokositi najkasnije do 1. listopada. Obzirom na važnost i razlog uspostave travnih traka, ne smiju se koristiti kao prolaz ili put.

10.1.7. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka - se može provoditi u onim voćnjacima koji imaju ekstenzivni karakter uz gustoću nasada od najmanje 50, a najviše 200 stabala na hektaru. Nije dozvoljena gnojidba mineralnim gnojivima već jedino primjena krutog stajskog gnoja, ispod krune stabla. Iz istog razloga smiju se koristiti samo ona sredstva za zaštitu bilja koja su odobrena u ekološkoj proizvodnji. Površina voćnjaka održava se ispašom ovaca, goveda i peradi (maksimalno 1,0 UG/ha) ili košenjem bilnog pokrova najmanje jednom godišnje (uključujući i košnju ispod stabala), ali ne kasnije od 1. listopada. Odumiruća stabla se nadomještaju sadnicama ugroženih izvornih i tradicijskih sorti koje su najbolje prilagođene ekstenzivnom načinu uzgoja voćaka kako bi se povećala bioraznolikost voćnjaka.

10.1.8. Održavanje ekstenzivnih maslinika - se može provoditi u maslinicima ekstenzivnog tipa proizvodnje gdje je gustoća nasada od najmanje 25 do najviše 150 stabala. Nije dozvoljena gnojidba mineralnim gnojivima već jedino primjena krutog stajskog gnoja, ispod krune stabla. Iz istog se razloga mogu koristiti samo ona sredstva za zaštitu bilja koja su odobrena u ekološkoj proizvodnji. Površina maslinika se može održavati na nekoliko načina: mehaničkom obradom, ili košnjom trave, ili zadržavanjem svih tanjih grančica ispod krošnje nakon rezidbe ili držanjem ovaca ili koza.

MJERA 11.

EKOLOŠKI UZGOJ

Cilj ove potpore je potaknuti nove poljoprivrednike da se uključe u ovaj sustav proizvodnje, odnosno one koji već jesu da nastave s aktivnostima. Prihvatanjem propisanih praksi i metoda uzgoja, koje nadilaze obvezne zakonske zahtjeve, poljoprivredniku se plaćaju povećani troškovi ili izgubljeni prihod u usporedbi s uobičajenom poljoprivrednom proizvodnjom. Jednom kad poljoprivrednik zatraži ovu vrstu potpore mora je provoditi u idućih 5 godina.

Potporu poljoprivrednici mogu ostvariti ako su upisani u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji i to za sljedeće podmjere:

- **11.1. Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode**
- **11.2. Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda**

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

- Omjer proizvedenog dušika (N) u stajskom gnoju za gnojdbu vlastitih poljoprivrednih površina ne smije prijeći granicu od 170 kgN/ha ili mora postojati pisani dokaz da je sav višak stajskog gnoja zbrinut na neki drugi način.
- Sredstva za zaštitu bilja, gnojiva i poboljšivači tla mogu se koristiti ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji.
- Prilikom provedbe agrotehničkih mjera ne smije doći do zbijanja tla.

- Koristi se ekološki proizvedeno sjeme ili vegetativni reprodukcijski materijal. Uzgoj u stakleniku/plasteniku mora se odvijati u tlu.

MJERA 13.

PLAĆANJA PODRUČJIMA S PRIRODNIM I OSTALIM POSEBNIM OGRANIČENJIMA

U pojedinim dijelovima Hrvatske, zbog nepovoljne klime ili karakteristika tla te ostalih čimbenika, poljoprivrednici moraju uložiti puno veći napor u svojoj proizvodnji, a rezultat su često ispodprosječni prihodi. Iz tog razloga, za poljoprivrednike koji proizvode u takvim uvjetima uvedene su ove vrste potpore:

- **13.1. Plaćanja u gorsko planinskim područjima - GPP**
- **13.2. Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima - ZPO**
- **13.3. Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima - PPO**

Potporu mogu ostvariti aktivni poljoprivrednici koji koriste zemljište upisano u ARKOD koje se nalazi na nekoj od jedinica lokalne samouprave (JLS) koja je označena kao područje s ograničenjima. Potpora se isplaćuje kao naknada za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su nastali uslijed prirodnih ograničenja za poljoprivrednu proizvodnju.

Kako podnijeti zahtjev za mjere iz Programa ruralnog razvoja RH?

Zahtjev za potporu za sve navedene mjere (Mjere 10, 11 i 13) podnosi se jednom godišnje na Jedinstvenom zahtjevu putem AGRONET-a. Budući da se za prijavu, administrativnu kontrolu i praćenje koristi IAKS (Integrirani administrativni kontrolni sustav), ove su mjere poznate kao IAKS mjere ruralnog razvoja.

Uz sve već prije navedene obveze koje korisnik mora ispunjavati kako bi zadovoljio uvjete za ostvarivanje izravne potpore, mjere ruralnog razvoja imaju dodatne zahtjeve koje korisnik mora ispunjavati. Zajednički zahtjevi za sve podmjere/operacije su obavezna izobrazba vezana uz pojedinu podmjeru/operaciju, te vođenje evidencija.

Brošuru Ministarstva poljoprivrede o navedene tri mjere možete preuzeti ovdje: <http://ruralnirazvoj.hr/brosure/brosura-mjera-10-11-13-programa-ruralnog-razvoja-rh-2014-2020/>

4

PODNOŠENJE JEDINSTVENOG ZAHTJEVA

Obrazac jedinstvenog zahtjeva sačinjavaju sljedeći listovi: A, B, C, D, E i F.

List jedinstvenog zahtjeva		Naziv i sadržaj lista
JEDINSTVENI ZAHTEJ	List A	Zahtjev za potporu - sadrži osnovne podatke o poljoprivrednom gospodarstvu, zahtjeve za potpore, listu dodatne potrebne dokumentacije, izjavu korisnika i potpis korisnika.
	List B	Prijava površina - sadrži podatke iz ARKOD sustava, prijavu korištenja površina i tražene potpore po pojedinoj ARKOD parceli
	List C	Stanje stoke na gospodarstvu - sadrži popis i podatke o stoci za koju se podnosi Zahtjev
	List D	Stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja na gospodarstvu - sadrži popis i podatke o izvornim i zaštićenim pasminama domaćih životinja
	List E	Prijava količina prodanog ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinovog ulja - sadrži podatke o količini prodanog ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinovog ulja
	List F	Prijava količina duhana predanog na obradu - sadrži podatke o količini predanog lista duhana na obradu

Popunjavanje zahtjeva - elektronički, putem AGRONET aplikacije

Internetska adresa Agencije za plaćanja - **www.apprrr.hr** - ulazak u aplikaciju putem ikone AGRONET-a

Prijava pomoću korisničkog imena i zaporka koje svakom korisniku izdaje Agencija za plaćanja

Poljoprivrednik može sam popuniti jedinstveni zahtjev putem interneta, ali ga mora i ispisati i dostaviti u Agenciju za plaćanja. Pomoć pri popunjavanju jedinstvenog zahtjeva pružaju:

- Regionalni uredi Agencije za plaćanja,
- Savjetodavna služba i
- Hrvatska poljoprivredna agencija.

Prilikom korištenja pomoći pri popunjavanju jedinstvenog zahtjeva korisnik može djelatniku koji mu pomaže dati ovlaštenje za jednodnevno korištenje za porke.

Elektronički popunjen jedinstveni zahtjev s generiranim barkodom potrebno je ispisati.

Jedinstveni zahtjev korisnik (nositelj gospodarstva ili odgovorna osoba) vlastoručno potpisuje, a dostavlja ga poštom ili osobno u regionalni ured APPRRR u kojem je poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednika.

5

KONTROLA PRIJE ISPLATE

Nad godišnjim zahtjevima poljoprivrednika za izravnu potporu, a prije isplate, Agencija za plaćanja provodi administrativnu kontrolu i kontrolu na terenu. Administrativne kontrole odnose se na provjeru točnosti i cijelosti podataka u jedinstvenom zahtjevu, te njihovom usporedbom s podacima u registrima koje vodi Agencija. Osim toga, provjeravaju se i sukladnosti s uvjetima prihvatljivosti pojedine mjere potpore.

Administrativna kontrola provodi se za svako poljoprivredno gospodarstvo, dok se kontrolom na terenu obuhvaća najmanje 5% gospodarstava.

Kontrola na terenu provodi se na čitavom teritoriju RH tj. na svim područjima gdje se odvija poljoprivredna proizvodnja. Isto tako, nadležna ministarstva provode inspekcijski nadzor poljoprivrednih gospodarstava.

Kontrola na terenu započinje nakon odabira gospodarstava za kontrolu na terenu: slučajnim odabirom, analizom rizika te putem prijava ili pritužbi. Kontrola na terenu se provodi na uzorku od 5 % gospodarstava prijavljenih za svaku mjeru. Kako bi se zajamčila reprezentativnost uzorka, slučajnim odabirom se odabire između 20% i 25% od broja gospodarstava koja su podnijela jedinstveni zahtjev, a 75 - 80 % poljoprivrednih gospodarstava temeljem analize rizika. Kontrole obuhvaćaju utvrđivanje lokacije poljoprivrednih parcela, njihovih granica i površina u smislu prihvatljivosti za plaćanje.

Tko i kako provodi kontrolu na terenu?

Kontrolu na terenu provodi Agencija za plaćanja, preko vlastitih kontrolora ili putem vanjskog izvršitelja, koji

se identificiraju ovlaštenjem i iskaznicom kontrolora. Kontrole se obavljaju prije isplate, u istoj kalendarskoj godini u kojoj je određen poljoprivrednik podnio jedinstveni zahtjev, a u pravilu su nenajavljene.

Provjerava se točnost i cjelovitost podataka na zahtjevu, sukladnost s uvjetima prihvatljivosti za pojedine mjere potpore te poštivanje pravila višestruke sukladnosti. Kontrola na terenu obavlja se prije isplate u vrijeme kada se većina uvjeta može provjeriti.

Kontrole na terenu se provode na tri načina:

1) Kontrola u stočarstvu provodi se na odabranim gospodarstvima čiji su zahtjevi prošli administrativnu kontrolu (provjera u bazama registara: Upisnik, ARKOD, JRDŽ). Kontrole obuhvaćaju sve životinje za koje su podneseni zahtjevi za potporu. Kontrola na terenu ispunjavanja standarda obaveznih zahtjeva za upravljanje (SMR) na gospodarstvima koji su odabrani za kontrolu se provodi istovremeno s kontrolom stoke. Pri kontroli, kontroliraju se standardi koji su u trenutku kontrole na terenu primjenjivi za to gospodarstvo.

Obveza ispunjavanja standarda se odnosi na svu stoku koju drži bez obzira traži li za istu potporu ili ne, na sve poljoprivredne objekte, opremu i mehanizaciju na poljoprivrednom gospodarstvu obveznika, tijekom cijele godine, bez obzira da li je za njih zatražena potpora ili nije.

2) Kontrola površina provodi se temeljem grafičkih podloga na zahtjevima koji su prošli administrativnu kontrolu, a obuhvaća utvrđivanje lokacije poljoprivrednih parcela, njihovih granica i površinu u smislu

prihvatljivosti za plaćanje s obzirom na prijavljenu poljoprivrednu površinu i grupu kultura. Prilikom kontrole površina provodi se mjerenje prvenstveno GPS uređajem (globalni sustav pozicioniranja) ili upotrebom GIS-a (geografskog informacijskog sustava) te satelitskih ili zračnih snimaka, na ARKOD parcelama koje su prijavljene na zahtjevu za plaćanje. **Obveza ispunjavanja standarda višestruke sukladnosti** se odnosi na sve površine poljoprivrednog zemljišta koje korisnik obrađuje, na sve poljoprivredne objekte, opremu i mehanizaciju na poljoprivrednom gospodarstvu, tijekom cijele godine u kojoj je nositelj podnio zahtjev za plaćanje potpora. U sklopu kontrole površina, vrši se i kontrola na terenu usjeva konoplje analizom sadržaja tetrahidrokanabinola.

3) Kontrola površina daljinskim istraživanjem (CwRS) provodi se na temelju fotointerpretacije satelitskih snimaka. Ukoliko nije moguće jasno obaviti identifikaciju korištenja zemljišta te identifikaciju grupe kultura, odrediti granice parcele ili granice usjeva, ili ukoliko postoji sumnja na bilo kakve moguće nesukladnosti za parcele se radi **brzi terenski posjet (BTP)**.

Korisnici kod ovog načina kontrole nisu obaviješteni o kontroli, već im se samo u slučaju utvrđene nesukladnosti dostavlja detaljni rezultat kontrole gdje su objašnjene utvrđene nesukladnosti. Prema načelu povezanosti kontrola, kontrolor istovremeno kontrolira prihvatljivost zahtjeva za plaćanje s obzirom na uvjete pod kojima se potpore dodjeljuju vezano za površine i stoku, kao i usklađenost sa svim propisanim zahtjevima

upravljanja (SMR) i dobrim poljoprivredno okolišnim uvjetima (GAEC) koji su primjenjivi i mogu se kontrolirati na odabranom gospodarstvu.

Kako treba postupiti prilikom kontrole?

Poljoprivredno gospodarstvo je dužno osobi ovlaštenoj za obavljanje kontrole omogućiti kontrolu i pristup svim poljoprivrednim površinama koje koristi, domaćim životinjama, objektima u kojima se obavlja poljoprivredna djelatnost, dozvoliti uvid u poslovne knjige i dokumentaciju poljoprivrednog gospodarstva, fotografirati ili snimati životinje, poljoprivredno zemljište, mehanizaciju, objekte na gospodarstvu. Isto tako dužan je i pružiti kontroloru potrebnu pomoć tijekom obavljanja kontrola na terenu prilikom obilaska poljoprivrednih parcela i pregleda domaćih životinja. Prilikom kontrole na terenu gospodarstvo može zastupati nositelj gospodarstva ili bilo koji njegov član koji je kao takav evidentiran u Upisniku poljoprivrednika. U slučaju da su oni spriječeni, nositelj gospodarstva može opunomoćiti i neku drugu punoljetnu osobu koja će sudjelovati kao predstavnik gospodarstva u postupku kontrole.

U interesu je korisnika da se kontrola na terenu obavi u zakazano vrijeme.

Ukoliko predstavnik gospodarstva (nositelj, član ili opunomoćenik) odbije kontrolu, ili je na bilo koji način onemogućava, ili ometa njeno provođenje, kontrolor prekida kontrolu na terenu. **Ukoliko je kontrola odbijena ili onemogućena, korisnik neće dobiti isplatu za tekuću godinu za svu traženu potporu iz zahtjeva.**

5.1. KAKO SE KONTROLIRA POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE?

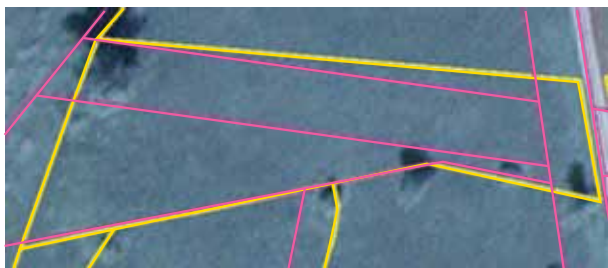
Osnovna zadaća kontrole na terenu je provjeriti prihvatljivost svake za potporu prijavljene površine, odnosno ARKOD parcele, te utvrditi poštivanje uvjeta višestruke sukladnosti na svim ARKOD parcelama koje poljoprivrednik koristi bez obzira da li je za iste zatražio potporu ili nije. Podaci o ARKOD parcelama dobivaju se na temelju izjave poljoprivrednika, uz pomoć programske podrške koja omogućuje fotointerpretaciju poljoprivrednih površina na DOF-u (digitalna orto-foto snimka) i određivanje granica ARKOD. Promjene na ARKOD parceli poljoprivrednik je dužan prijaviti Agen-

ciji u roku od 30 dana od njihova nastanka.

A) PRIHVATLJIVOST ARKOD PARCELE

Površina prihvatljiva za potporu je ona za koju korisnik podnosi zahtjev za dodjelu ili aktiviranje prava na plaćanja, koja se koristi kao obradivo zemljište, koja je upisana u ARKOD i na kojoj se obavlja poljoprivredna aktivnost.

Granice ARKOD parcele ne moraju se podudarati sa granicama katastarske čestice, već moraju prikazivati stvarnu situaciju na terenu. (Slika 1).

Slika 1 Različite granice ARKOD parcele i katastarske čestice.

- granice ARKOD parcele
- granice katastarskih čestica

Granice ARKOD parcele kontrolor provjerava na terenu mjerenjem različitim metodama (GPS izmjera, planimetriranje, kombinirane metode itd.) i tehničkim pomagalicama (GPS uređaj, mjerna traka, laserski dalji-

nomjer itd.). Ukoliko kontrolor na terenu utvrdi drugačiju granicu od one prijavljene, izračun prihvatljive površine za plaćanje uzima u obzir kontrolom na terenu utvrđenu granicu, a ne onu prijavljenu (Slika 2 i Slika 3).

Slika 2 Prijavljena ARKOD parcela, uključuje neprihvatljivi, nepoljoprivredni dio obrastao drvećem.

Slika 3 Izmjerena ARKOD parcela sa izuzetim nepoljoprivrednim dijelom (obraslim drvećem). Utvrđena granica u kontroli imat će za posljedicu manju površinu prihvatljivu za plaćanje od one prijavljene (manja za površinu izuzetog šumarka).

Cijela parcela ili dijelovi parcele za koje se utvrdi prema stanju na terenu i izjavi korisnika da pripadaju nekoj susjednoj cjelini, odnosno da takvu površinu obrađuje

drugi korisnik ili posjednik, u kontroli na terenu se izdvajaju kao zemljište koje nije prihvatljivo za potporu u tekućoj godini (Slika 4 i Slika 5).

Slika 4 Fotografija parcele, krški pašnjak (Šifra ARKOD uporabe 321) na kojoj vidimo ogradu kojom je korisnik fizički odvojio dio koji koristi, te izjavljuje da površinu iza ograde ne koristi.

Slika 5 Ortofoto snimka iste parcele na kojoj je naznačena pozicija ograde. Dio iza ograde se izuzima jer nije prihvatljiv za potporu u tekućoj godini jer je ne koristi poljoprivrednik koji ju je prijavio za potporu.

Površine koje nisu prihvatljive za potporu mogu biti:

- a) Nepoljoprivredno zemljište** koje se ne koristi u poljoprivredne svrhe te se izuzima iz ARKOD sustava;
- b) Privremeno nepoljoprivredne površine** su one ARKOD parcele na kojima se nije provodila minimalna poljoprivredna aktivnost u godini podnošenja zahtjeva, pa nisu prihvatljive za plaćanje u tekućoj godini. Ipak, one se ne izuzimaju iz ARKOD-a, te provođenjem minimalne poljoprivredne aktivnosti u sljedećoj godini mogu postati prihvatljive za potporu.

Kako bi zadovoljilo minimalne uvjete prihvatljivosti za plaćanja poljoprivredno gospodarstvo mora provoditi minimalnu poljoprivrednu aktivnost koja uključuje:

- a) proizvodnju, uzgoj ili sadnju poljoprivrednih proizvoda, uključujući žetvu, mužnju, uzgoj rasplodnih životinja i držanje stoke ili
- b) održavanje poljoprivrednog zemljišta u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj bez pripremnih radnji koje izlaze iz okvira uobičajenih poljoprivrednih metoda i mehanizirane obrade.

Drugim riječima aktivni poljoprivrednik mora održavati poljoprivredne površine bez neželjene šumske vegetacije, održavati sve površine na poljoprivrednom gospodarstvu bez korova pelinolisne ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia* L.) i mračnjaka (*Abutilon theophrasti* Med.), te bez višegodišnjih korova i drvenastih biljnih vrsta koje zarastaju poljoprivrednu površinu te poštivati pravila višestruke sukladnosti.

Neprihvatljive površine koje se izuzimaju iz ARKOD sustava kao nepoljoprivredno zemljište su:

- izgrađeno zemljište (Slika 6),
- vodene površine (ukoliko nisu ucrtane kao obilježja krajobraza,
- područja obrasla grmljem ili drvećem (Slika 7),
- šume (Slika 8),
- stjenovite površine i nakupine kamenja,
- putevi koji nisu sezonskog karaktera i koji su širi od 2 metra,
- druge površine, koje nisu u poljoprivrednoj upotrebi (Slika 9).

Da
i tebi
PRO
CVJE
TA!

Slika 6 Ukoliko je na poljoprivrednom zemljištu kontrolom utvrđen izgrađen objekt na površini većoj od 25 m², površina pod objektom se izuzima i svrstava u neprihvatljivo za plaćanje.

Slika 7 Ukoliko je kontrolom na terenu utvrđena višegodišnja neželjena vegetacija (drveće, grmlje itd.) ili nakupine kamenja/stijenja koja zauzimaju površinu ARKOD parcele veću od 100 m², površina pod takvim neprihvatljivom obilježjima će se izuzeti iz ARKOD-a.

Slika 8 Zemljište potpuno zaraslo drvećem s vremenom postaje šuma te se izuzima iz ARKOD-a.

Slika 9 Poljoprivredno zemljište prenamijenjeno za korištenje u nepoljoprivredne svrhe se izuzima iz ARKOD-a.

Slika 10 Livada - nije provedena poljoprivredna aktivnost u tekućoj godini (minimalno jedna košnja u propisanom roku). Prisutan je jednogodišnji drvenasti korov.

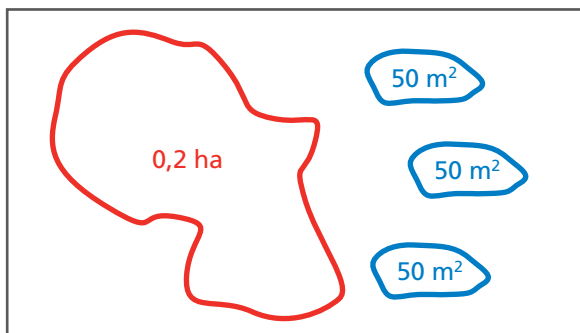

Slika 11 Oranica - nije provedena poljoprivredna aktivnost u tekućoj godini. Prisutan je jednogodišnji korov.

Prihvatljiva površina pašnjaka (kontinentalnih i krških) određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i dodijeljenog koeficijenta prihvatljivosti. Koeficijenti prihvatljivosti označavaju udio neprihvatljive površine u odnosu na ukupnu prihvatljivu površinu pašnjaka. U kontinuitetu neprihvatljiva površina veća od 500 m² izuzima se iz površine ARKOD parcele, a za preostalu površinu se utvrđuje koeficijent prihvatljivosti (Slika 12).

Manja obilježja od 500 m² se ne izuzimaju iz površine ARKOD parcele te sukladno sustavu proporcionalnosti za trajne travnjake (ARKOD uporaba 320, 321) ako zauzimaju manje od 10% površine pašnjaka cijela površina je prihvatljiva za potporu, odnosno ima koeficijent 1.

Da i tebi
PROCVJETA!

Slika 12 Shematski prikaz načina kontrole pašnjaka. Crveno označeno je neprihvatljivo obilježje (žbunje, drveće, kamenje) koje zauzima površinu veću od 500 m² i izuzima se iz površine ARKOD parcele. Udio preostalih neprihvatljivih obilježja koja zauzimaju površinu manju od 500 m² regulira utvrđeni koeficijent prihvatljivosti.

— Neprihvatljivo obilježje > 0.05 ha

— Neprihvatljivo obilježje ≥ 0.05 ha

Tablica 4 Koeficijenti prihvatljivosti za kontinentalne pašnjake

Rb	Razredi prihvatljivosti trajnih travnjaka s obzirom na zastupljenost neprihvatljivih površina	Koeficijent prihvatljivosti
1.	0 - 10%	1
2.	>10 - 30 %	0,8
3.	>30 - 50 %	0,6
4.	>50 - 100 %	0

Tablica 5 Koeficijenti prihvatljivosti za krške pašnjake

Rb	Razredi prihvatljivosti trajnih travnjaka s obzirom na zastupljenost neprihvatljivih površina	Koeficijent prihvatljivosti
1.	0 - 10%	1
2.	>10 - 30 %	0,8
3.	>30 - 50 %	0,6
4.	>50 - 75 %	0,4
5.	>75 - 100%	0

Tablica 6 Vrste uporabe zemljišta

ŠIFRA	VRSTA UPORABE ZEMLJIŠTA	OPIS I KARAKTERISTIKE
200	Oranica	Poljoprivredno zemljište redovito obrađeno radi proizvodnje jednogodišnjih i višegodišnjih kultura koje se uzgajaju u plodoredu maksimalno 5 godina te umjetno zasnovani travnjak koji se koristi samo za proizvodnju krmiva i nalazi se u sustavu plodoreda. Parcele uglavnom karakterizira homogenost područja i pravilan oblik.
210	Staklenici na oranici	Oranice na kojima se nalaze staklenici ili plastenici (višegodišnji zaštićeni prostori) za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju na tlu.
310	Livada	Prirodni ili zasnovani travnjak koji se koristi samo za proizvodnju krmiva (košenjem trave) ili oranica koja je pod travnim smjesama više od 5 godina te se ne nalazi se u sustavu plodoreda
320	Pašnjak	Trajni travnjak koji se koristi za ispašu životinja ili alternativno i za ispašu životinja i proizvodnju krmiva i nije u sustavu plodoreda. Površina pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti. Koeficijenti su: 1,0; 0,8 i 0,6 i 0; i označavaju postotak prihvatljivosti predmetne ARKOD parcele.
321	Krški pašnjak	Ekstenzivni pašnjak na području krša prekriven niskim raslinjem i/ili stijenama i/ili drvećem uz uvjet da su to prohodne površine kojima stoka može prolaziti te su obrasle travom i/ili biljem pogodnim za ispašu stoke. Površina krškog pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti. Koeficijenti su: 1,0; 0,8; 0,6 i 0,4 i 0 i označavaju postotak prihvatljivosti predmetne ARKOD parcele.
410	Vinograd	Poljoprivredno zemljište zasađeno vinovom lozom.
411	Iskrčeni vinograd	Poljoprivredno zemljište na kojem je bio vinograd koji je zbog starosti, prorijeđenosti ili drugih razloga iskrčen zbog ponovne sadnje. Iskrčeni vinograd obuhvaća i površine za koje je prijavljena namjera sadnje vinograda.

Nastavak tablice sa stranice 32.

ŠIFRA	VRSTA UPORABE ZEMLJIŠTA	OPIS I KARAKTERISTIKE
421	Maslinik	Poljoprivredno zemljište zasađeno maslinama. Intenzivni maslinik karakterizira homogenost i pravilni raspored stabala, a ekstenzivni maslinik može sadržavati praznine. Maksimalna udaljenost između pojedinih stabala maslina u masliniku je 20 metara.
422	Voćnjak	Poljoprivredno zemljište zasađeno voćnim vrstama. U voćne vrste ubrajamo vrste uključene u popis sorata voćnih vrsta RH. Intenzivni voćnjak karakterizira pravilni raspored stabala, a ekstenzivni voćnjak može imati praznine i nepravilan raspored stabala.
430	Kulture kratke ophodnje	Područja zasađena s autohtonim drvenastim vrstama (crna joha, breza, grab, kesten, jasen, topola, bagrem i vrba), a koje se nalaze u obliku drvenastih biljaka, trajnih usjeva, podanaka ili panjeva koji su ostali u zemlji nakon žetve, s novim mladicama koje se pojavljuju u sljedećoj sezoni.
450	Rasadnik	Poljoprivredno zemljište zasađeno mladim drvenastim biljkama koje rastu na tlu na otvorenom za kasnije presađivanje (voćne i lozne sadnice, te sadnice ukrasnog i šumskog drveća i grmlja)
490	Mješoviti višegodišnji nasadi	Poljoprivredno zemljište zasađeno mješovitim višegodišnjim nasadima kada su granice nasada teško uočljive na ortofoto kartama (npr. nekoliko redova vinove loze i maslina). U mješovitom trajnom nasadu moguće su kombinacije vinove loze, maslina i voćnih vrsta.
900	Ostale vrste korištenja zemljišta	Ostale vrste poljoprivrednog korištenja zemljišta (npr. plantaže za uzgoj božićnih drvaca, ukrasnih vrsta drveća i grmlja, ribnjaci i ostale poljoprivredne kulture koje nisu u sustavu potpore).

Važna preporuka poljoprivrednim gospodarstvima: Prije podnošenja godišnjeg jedinstvenog zahtjeva obavezno ažurirajte sve podatke o svim ARKOD parcelama u vašem korištenju (posebno provjeriti točnost ucrtanih granica ARKOD parcela), kako bi izbjegli moguće sankcije zbog utvrđenih nesukladnosti u kontroli na terenu.

ISPUNJAVANJE UVJETA ZA ZELENO PLAĆANJE

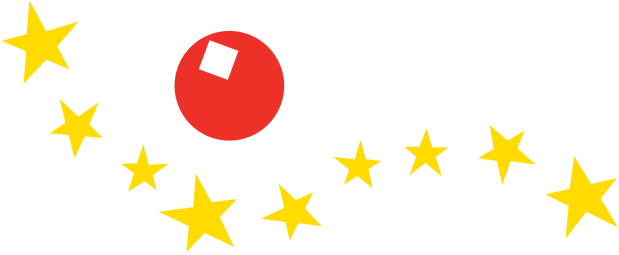
Zeleno plaćanje je novi oblik potpore koji se uvodi od 2015. godine u obliku plaćanja po prihvatljivom hektaru, kao postotak ukupne vrijednosti osnovnog plaćanja. Cilj ove potpore je poticanje održivog razvoja poljoprivrede, a podrazumijeva primjenu raznolikosti usjeva, održavanje trajnih travnjaka i održavanje ekološki značajnih površina na svom gospodarstvu. Poljoprivrednici koji žele ostvariti prava na plaćanja u okviru programa osnovnog plaćanja dužni su od 1. siječnja 2015. godine na svim prihvatljivim hektarima

svog poljoprivrednog gospodarstva pridržavati se poljoprivrednih praksi korisnih za klimu i okoliš (zelenih praksi). Pridržavanje ovih praksi omogućava ostvarenje dodatnog iznosa izravnih plaćanja (zeleno plaćanje).

Primjena zelenih praksi NIJE OBVEZNA za gospodarstva u ekološkoj proizvodnji, za poljoprivrednike koji posjeduju manje od 10 hektara oranica te one u Programu za male poljoprivrednike. Za ostvarivanje zelenog plaćanja potrebno se pridržavati tri obvezne zelene prakse: Raznolikost usjeva, Održavanje Ekološki značajnih površina (EZP) i Očuvanje trajnih travnjaka.

Tablica 7 Grafički prikaz ispunjavanja obaveza zelene prakse

ZELENE PRAKSE			
Ako je površina obradivog zemljišta:	Raznolikost usjeva	Ekološki značajne površine	Trajni travnjaci
Manje od 10 ha	NE	NE	Prenamjena dozvoljena samo ako se ne narušava omjer za RH. Nije dozvoljena prenamjena niti preoravanje okolišno osjetljivih travnjaka.
Od 10 ha do 15 ha	DA	NE	
Više od 15 ha	DA	DA	

a) Kako se kontrolira raznolikost usjeva?

Za poljoprivredno gospodarstvo utvrđuje se kultura koja se nalazi na parceli, odnosno razvrstava se do razine roda, vrste, odnosno varijeteta. Važno je napomenuti da se u kontroli na terenu kao polazna osnova koriste podaci o prijavljenoj kulturi sa jedinstvenog zahtjeva. Dakle, ukoliko se utvrdi da je nekog usjeva zasijano više ili manje od prijavljenog, to će biti evidentirano na Izvještaju o kontroli, no neće biti evidentirano kao nesukladnost dokle god će se ispunjavati kriteriji zastupljenosti usjeva (za gospodarstva površine 10-30 ha oranica prvi usjev ne zauzima više od 75% površina, a na gospodarstvima sa više od 30 ha oranica prvi usjev ne zauzima više od 75%, a prvi i drugi zajedno do 95% površina).

b) Kako se kontrolira održavanje postojećih trajnih travnjaka?

Očuvanje trajnih travnjaka se kontrolira na svim gospodarstvima koja u posjedu imaju trajne travnjake (tu spadaju livade, pašnjaci i krški pašnjaci) i to s aspekta prihvatljivosti površina za osnovno plaćanje, ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti, te prenamjene okolišno osjetljivog trajnog travnjaka.

U kontroli na terenu se provjerava prenamjena trajnih travnjaka odnosno kontrolor evidentira svaku promjenu korištenja zemljišta prijavljenog kao livada, pašnjak, krški pašnjak. Ukoliko se utvrdi prenamjena dijela ili cijele parcele iz livade, pašnjaka ili krškog pašnjaka u bilo koje drugo korištenje (oranica, trajni nasad,...), korisnik će o tome biti obaviješten u Izvještaju o

kontroli na terenu, no to mu se neće evidentirati kao nesukladnost za osnovno plaćanje sve dok se taj odnos ne promijeni za više od 5%.

Naročito treba napomenuti da je ZABRANJENA prenamjena okolišno osjetljivih trajnih travnjaka na području NATURA 2000 (*Prilog 1. Tablica 7. Pravilnika o izravnoj potpori - Popis područja ekološke mreže Republike Hrvatske*), te ukoliko se takvi travnjaci prenamijene, korisniku će to biti evidentirano kao nesukladnost, što će za posljedicu imati umanjenje zelenog plaćanja, a korisnik taj prenamijenjeni travnjak mora vratiti u početno stanje (u livadu, pašnjak ili krški pašnjak).

c) Kako se kontrolira postojanje ekološki značajnih površina (EZP)?

Održavanje ekološki značajnih površina moraju provoditi poljoprivredna gospodarstva koja imaju **više od 15 ha** obradivog zemljišta (isključeni su višegodišnji nasadi, trajni travnjaci i pašnjaci). Ova gospodarstva moraju osigurati da od 1. siječnja 2015. godine imaju najmanje 5% površine obradivog zemljišta koje je definirano kao ekološki značajna površina. Uspostava ekološki značajnih površina se također kontrolira prilikom kontrole na terenu, i to ona gospodarstava koja imaju u posjedu više od 15 ha obradivog zemljišta (oranica), odnosno mora biti zadovoljen uvjet da je minimalno 5% površina obradivog zemljišta EZP. Elementi obilježja krajobraza se kontroliraju s aspekta uvjeta prihvatljivosti površina za osnovno plaćanje, ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti, te s aspekta prihvatljivosti kao EZP. Površine s kulturama kratkih

ophodnji se kontroliraju na način da se provjerava površina prijavljene parcele, vrsta kulture te korištenje mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja.

Kod kontrole pojaseva uz rub vodotoka i pojaseva uz rub šume će se kontrolirati njihove dimenzije (moraju biti širine 3-10 m), obavlja li se na njima poljoprivredna proizvodnja (ne smije biti proizvodnje usjeva), ima li neprihvatljivih elemenata između njih i ostatka parcele (ne smije biti neprihvatljivih elemenata kao što su poljski putevi, nepoljoprivredno zemljište,...), jesu li održavane u skladu sa uvjetima višestruke sukladnosti te provode li se minimalni uvjeti održavanja poljoprivrednih površina u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj.

Zemljište na ugaru mora biti u mirovanju u periodu 15.2. do 15.8. (ne smije biti proizvodnje usjeva), no trebaju se provoditi minimalni uvjeti održavanja poljoprivrednih površina u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj, te ispunjavati uvjeti višestruke sukladnosti (oranje, košnja, malčiranje), no na tim površinama se ne smiju koristiti zaštitna sredstva (totalni herbicidi i slično).

Postrni usjevi, odnosno usjevi za zelenu gnojidbu se kontroliraju na način da se utvrđuje da li je usjev zasijan u periodu 1.6 - 1.9. te da li je zasijan kombinacijom prihvatljivih usjeva (iz popisa prihvatljivih vrsta). Usjevi koji fiksiraju dušik se kontroliraju na način da se provjeri prihvatljiva površina, te da li su te površine uistinu zasijane prihvatljivim usjevom (prijavljenim na zahtjevu kao fiksatorom dušika).

ISPUNJAVANJE UVJETA VIŠESTRUKA SUKLADNOSTI

Višestruka sukladnost su pravila kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne aktivnosti, da bi ostvarila izravnih plaćanja.

Svi uvjeti detaljno su pojašnjeni u **Vodiču kroz višestruku sukladnost** kojega možete preuzeti u regionalnim uredima Agencije za plaćanja ili na web stranici **www.apprrr.hr** u desnom izborniku pod BROŠURE.

Pravila višestruke sukladnosti sastoje se od:

1) Propisanih zahtjeva upravljanja (kratica: SMR) koji predstavljaju standarde upravljanja koje poljoprivrednik mora poštivati u obavljanju poljoprivrednih djelatnosti bilinogojstva, stočarstva i s njima povezanih uslužnih djelatnosti na svom poljoprivrednom gospodarstvu.

Od 1.1.2016. godine provodit će se kontrola standarda SMR-a 4. Vezano uz sigurnost hrane, SMR-a 5 za korištenje određenih tvari hormonskog i tirostatskog djelovanja i beta-agonista, SMR 9. o sprečavanju, nadzoru i iskorjenjavanju određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija te SMR 10 za korištenje sredstava za zaštitu bilja.

Od 1.1.2018. godine kontrolirat će se dodatno i standardi iz SMR-a 11 vezano uz dobrobit životinja za

zaštitu teladi, SMR 12 za zaštitu svinja te SMR 13 za zaštitu životinja koje se uzgajaju u svrhu proizvodnje. Zahtjevi i kontrola standarda SMR-a - 6 vezanih uz identifikaciju i registraciju svinja, SMR-a 7 identifikaciju i registraciju goveda, te SMR-a 8 identifikaciju i registraciju koza i ovaca, provode se od 1.1.2014. godine, istovremeno sa kontrolom prihvatljivosti životinja za koje su primjenjivi.

Standardi SMR-a 1 za nitrate , SMR-a 2 za očuvanje životinjskih vrsta i okoliša divljih ptica i SMR-a 3 za očuvanja prirodnih staništa i divlje flore i faune se provode također od 1.1.2014. godine, kako je u nastavku opisano.

SMR 1- Standardi za nitrate traže zadovoljavanje uvjeta za spremnike za stajski gnoj, podatke o dodatnim spremnicima za gnoj, dokumentiranje podataka o višku gnoja, da li se gnoj, gnojovka ili kruti i mineralni gnoj razbacuju u zadanim rokovima po poljoprivrednim površinama.

SMR 2- Standardi za očuvanje životinjskih vrsta i okoliša divljih ptica propisuju da korisnik ne smije spaliti, preorati i/ili isušiti stanište zavičajne divlje ptičje vrste do te mjere da pojedina populacija postane ugrožena, da korisnik posjeduje ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu na svom poljoprivrednom zemljištu, ne smije namjerno hvatati ili ubijati sve divlje ptice koje se prirodno pojavljuju na njegovim poljoprivrednim površinama, ne smije namjerno uznemiravati ptice u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, mirovanja i

migracije, ne smije namjerno uništavati njihova jaja niti gnijezda ili legla.

SMR 3- Standardi očuvanja prirodnih staništa i divlje flore i faune propisuju obvezu korisnika da posjeduje ocjenu prihvatljivosti ekološke mreže za određeni zahvat na poljoprivrednom zemljištu, postupi sukladno pribavljenoj ocjeni te da ne smije namjerno brati, rezati, sjeći, iskopavati, sakupljati ili uništavati strogo zaštićene biljne vrste.

2) Dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta

(kratica: GAEC) koji predstavljaju minimalne uvjete upravljanja na poljoprivrednim površinama/ARKOD parcelama koje poljoprivrednik mora poštivati u obavljanju poljoprivredne djelatnosti bilinogojstva i stočarstva na svim površinama koje koristi.

GAEC-i su minimalni uvjeti upravljanja vezani za zaštitu tla od erozije, zaštitu i upravljanje vodama, održavanje strukture tla i razine organske tvari u tlu te osiguranje minimalne razine održavanja da bi se spriječilo uništavanje staništa. U kontroli GAEC-a kontrolira se sljedeće:

GAEC uvjet 1 - Zaštita zona oko vodotokova: je li korisnik koristio gnojivo na pojasu do 3 m od vanjskog ruba korita vodotoka širine 5 m ili više, odnosno provjerava se nekorištenje gnojiva na pojasu do 20 m od vanjskog ruba korita jezera ili druge stajaće vode. Također se provjerava jeli korisnik koristio gnojivo na pojasu do 10 m od vanjskog ruba korita vodotoka na nagnutim terenima s nagibom većim od 10%.

GAEC uvjet 2 - Korištenje vode za navodnjavanje - posjeduje li korisnik vodopravnu dozvolu ili koncesiju za gospodarsko korištenje voda iz tla (površinske i/ili podzemne) za navodnjavanje u poljoprivredi.

GAEC uvjet 3 - Zabrana izravnog ispuštanja u podzemne vode i mjere za sprečavanje neizravnog onečišćenja podzemnih voda ispuštanjem opasnih tvari na zemlju i njihovim procjeđivanjem kroz tlo - je li se obveznik pridržavao zabrane izravnog ispuštanja u podzemne vode i mjera za sprečavanje neizravnog onečišćenja podzemnih voda ispuštanjem opasnih tvari na zemlju i njihovim procjeđivanjem kroz tlo.

GAEC uvjet 4 - Minimalna pokrivenost tla - je li tijekom vegetacijskog razdoblja obveznik sve oranične površine pokrio s poljoprivrednim kulturama, ili s žetvenim ostacima/ostacima nakon berbe uroda/vađenja uroda (nadzemni dio biljke s korijenom), ili ciljano s biljnim ostacima (malč) ili je na oranici proveo pripreme za slijedeću sjetvu, ili samu sjetvu (oranica prije nicanja usjeva) ili zimsku brazdu. Provjerava se da li je tijekom razdoblja zime od 15. studenog do 15. veljače korisnik na svim parcelama proveo jedan od propisanih zahvata: sve oranične površine prekrrio glavnim usjevom ili primijenio grubo oranje na zimsku brazdu, ili zaorao strnište, ili ostavio strništa na poljoprivrednim površinama, ili je prekrrio poljoprivredne površine žetvenim ostacima (malč).

GAEC uvjet 5 - Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla u

svrhu očuvanja tla od erozije - je li obveznik na oranici nagiba sa 15% proveo osnovnu obradu tla okomito na pad terena. Također se provjerava je li korisnik proveo zatravnjivanje međurednog prostora višegodišnjeg nasada (vinograd, maslinik, voćnjak, mješoviti višegodišnji nasad) nagiba sa 15% u kojima je smjer redova paralelno s nagibom terena.

GAEC uvjet 6 - Upravljanje žetvenim ostacima - pridržava li se korisnik zabrane spaljivanja žetvenih ostataka na oranici, livadi, pašnjaku ili krškom pašnjaku.

GAEC uvjet 7 - Očuvanje obilježja krajobraza i minimalna razina održavanja zemljišta

Očuvanje obilježja krajobraza: Provjerava se je li korisnik uklonio i/ili oštetio obilježje krajobraza koje je aktivirano u ARKOD-u. Ukoliko korisnik posjeduje živicu ili šumarak aktiviran kao Obilježje krajobraza provjerava se da li se korisnik pridržava zabrane orezivanja živice ili šumarka u razdoblju od 1. ožujka do 31. kolovoza

Minimalna razina održavanja: Provjerava se provodi li korisnik održavanje oranice, staklenika na oranici, iskrčenog vinograda, višegodišnjeg nasada, rasadnika ili površina pod kulturama kratkih ophodnji obradom tla mehaničkim zahvatom u tlo ili košnjom najmanje jednom godišnje, a najkasnije do 30. lipnja, u svrhu suzbijanja jednogodišnjih korova ambrozije i/ili abutilona (mračnjaka) i/ili višegodišnjih korova i/ili drvenastih biljnih vrsta.

Na livadama, pašnjacima ili krškim pašnjacima se također kontrolira provođenje minimalne razine održavanja, jer se sve livade, pašnjaci i krški pašnjaci moraju održavati redovitom ispašom ili košnjom najmanje jednom godišnje, a najkasnije do 30. lipnja. Za livade, pašnjake i krške pašnjake koji su u ARKODU označeni kao travnjaci velike prirodne vrijednosti (TVPV) i one koji su u području ekološke mreže očuvanja ptice kosca (*Crex crex*) se redovita ispaša ili košnja mora obaviti najmanje jednom godišnje, a najkasnije do 15. rujna. Za livade, pašnjake i krške pašnjake koji se nalaze u području ekološke mreže očuvanja danjih leptira (*Phengaris teleius*, *Phengaris nausithous*, *Phengaris alcon alcon* i *Coenonympha oedippus*) redovita ispaša ili košnja mora se obaviti najmanje jednom godišnje, a najkasnije do 1. listopada.

U trajnim nasadima (voćnjak, vinograd, maslinik) provjerava se ispunjavanje obaveze redovite rezidbe višegodišnjeg nasada primjereno biljnoj vrsti i načinu uzgoja što znači da svi trajni nasadi moraju biti uredno održavani.

5.2. KAKO SE KONTROLIRAJU ZAHTJEVI ZA POTPORU U STOČARSTVU?

Za potporu u stočarstvu poljoprivredna gospodarstva također se prijavljuju putem godišnjeg jedinstvenog zahtjeva kojega popunjavaju putem AGRONET-a. Za svaku mjeru potpore u stočarstvu za koju se korisnik prijavi, propisano je razdoblje obveze držanja stoke na gospodarstvu te uvjeti prihvatljivosti za ostvarenje potpore.

Kontrole na terenu za stoku obuhvaćaju sve vrste životinja za koje su podneseni zahtjevi za potporu. Tom prilikom se provjerava jesu li sve životinje za koje je zatražena potpora prisutne na gospodarstvu, jesu li odgovarajućeg spola i pasmine, jesu li pravilno označene s dvije ušne markice, vode li se za njih propisani registri na gospodarstvu, imaju li pravilno i pravovremeno popunjen Putni list, jesu li u propisanim rokovima prijavljene i upisane sve promjene stanja životinja vezano za odlaske i dolaske s gospodarstva u Jedinstvenom registru domaćih životinja (JRDŽ), kojeg vodi Hrvatska poljoprivredna agencija (HPA).

Odabir gospodarstava za kontrolu na terenu provodi Agencija za plaćanja ukupnim odabirom (slučajni odabir, analiza rizika i izravni odabir - prijave, pritužbe, zbroj kršenja).

Kontrolu na odabranom gospodarstvu provodi ovlašteni kontrolor Agencije za plaćanja u prisutnosti predstavnika gospodarstva. Predstavnik gospodarstva je nositelj poljoprivrednog gospodarstva, član poljoprivrednog gospodarstva ili njihov opunomoćenik.

Prilikom kontrole poljoprivrednik je dužan:

- skupiti svu stoku u svrhu pregleda;
- omogućiti pregled kontrolirane stoke;
- priložiti traženu dokumentaciju;
- pružiti ostale informacije važne za ocjenu prihvatljivosti i poštivanja SMR-a u kontroliranih životinjama;
- pružiti drugu pomoć pri provođenju pregleda.

Pri kontroli zahtjeva u stočarstvu provjerava se:

- jesu li životinje za koje se traži isplata prihvatljive životinje i fizički prisutne na gospodarstvu;
- jesu li životinje propisno označene (ušnim markicama ili drugim propisanim sredstvima označavanja), kako bi im se nedvojbeno utvrdio identitet;
- posjedovanje putnih listova - za goveda;
- jesu li upisane u registar na gospodarstvu (goveda, ovce i koze, svinje);
- odgovaraju li pasmina, dob i spol prijavljenih životinja za traženo plaćanje,
- poštivanje zahtjeva - SMR 6-8.

U slučaju ako poljoprivrednik odbije (ne dopusti) kontrolu, kontrola se zaključuje. Ako kontrolor nakon dolaska na gospodarstvo utvrdi da je kontrolu iz nekog razloga potrebno odgoditi (djelovanje više sile, prirodnih okolnosti) kontrola se odgađa i određuje se novi termin.

OKOLNOSTI KOJE UTJEČU NA ODOBRAVANJE ISPLATE

Viša sila

Viša sila ili iznimne okolnosti su vanjski nepovoljni utjecaji koje nije bilo moguće predvidjeti, spriječiti niti ukloniti, nastali u slučajevima smrti korisnika, dugoročne profesionalne nesposobnosti korisnika, ozbiljne prirodne katastrofe koja uvelike utječe na poljoprivredno gospodarstvo, slučajnog uništenja stočne nastambe na poljoprivrednom gospodarstvu, epizootske ili biljne bolesti koja utječe na dio ili svu stoku ili usjeve korisnika te izvlaštenje cijelog ili

velikog dijela poljoprivrednog gospodarstva ako se to izvlaštenje nije moglo predvidjeti na dan podnošenja jedinstvenog zahtjeva.

Ako korisnik ne može ispunjavati kriterije prihvatljivosti ili svoje obveze zbog više sile ili iznimnih okolnosti, zadržava pravo na potporu vezanu uz površinu ili životinje koje su prihvatljive u trenutku djelovanja više sile ili iznimnih okolnosti. Ako se nesukladnost koja je posljedica više sile ili iznimnih okolnosti odnosi na višestruku sukladnost ne primjenjuje se administrativna kazna. U slučaju više sile ili iznimnih okolnosti poljoprivrednik je dužan u pisanom obliku izvijestiti Agenciju za plaćanja u roku od 15 dana od trenutka kada to može učiniti, uz prilaganje odgovarajućeg dokaza.

Djelovanje prirodnih okolnosti

Pod djelovanjem prirodnih okolnosti podrazumijeva se uginuće životinja zbog bolesti i uginuće životinja zbog nesreće za koju korisnik ne može biti odgovoran. Posjednik je dužan dokazati postojanje prirodnih okolnosti predočenjem relevantnih dokaza i obavijestiti Agenciju za plaćanja pisanim putem o smanjenju broja životinja uzrokovanih prirodnim okolnostima u roku od 10 dana od kada je smanjenje utvrđeno.

Nadomještanje životinja

Goveda, ovce i koze prijavljene na zahtjevu, mogu se nadomjestiti u razdoblju od podnošenja zahtjeva za potporu do konca razdoblja obveznog držanja. Nadomještanje se obavlja se u roku od 30 dana od

događaja koji je uzrokovao nadomještanje i upisuje se u registre na gospodarstvu i JRDŽ.

Nadomještanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja obavlja se u roku 60 dana od događaja koji je uzrokovao nadomještanje, te se upisuje u Registar na gospodarstvu, najkasnije tri dana od dana nadomještanja. Sva postupanja vezana uz prijavu migracije potrebno je prijaviti u JRDŽ, odnosno u registar ili očevidnik za IZV perad.

Korisnik je dužan pisanim putem o nadomještanju obavijestiti Agenciju za plaćanja, najkasnije u roku od 10 dana od kada je nadomještanje izvršeno.

Označavanje i registar životinja

Sve životinje koje je poljoprivrednik/posjednik prijavio za potporu na Jedinstvenom zahtjevu, moraju biti propisno označene, kako bi im se mogao utvrditi identitet. Označavanje životinja obavljaju ovlašteni označavatelji, pravne ili fizičke osobe ovlaštene od nadležnog Ministarstva.

Primjerice, **posjednik goveda** je dužan osigurati da su sva goveda na gospodarstvu propisno označena, najkasnije do 20. dana starosti odnosno prije otpreme s gospodarstva (ako se otprema prije 20. dana). Ako se ušna markica izgubi, teže oštetiti ili postane nečitljiva mora se zamijeniti zamjenskom **ušnom markicom** u roku od 28 dana od nastalog događaja.

Posjednik goveda, dužan je svako novooteljeno tele najkasnije osam dana nakon poroda prijaviti svojem označavatelju, nakon čega dobiva Putni list za svaku životinju. Označavatelj izdaje posjedniku **Registar goveda** na gospodarstvu, a posjednik je dužan uz pomoć označavatelja sva grla upisati u Registar goveda na gospodarstvu. Goveda uvezena iz EU, zadržavaju originalne ušne markice. U slučaju da govedo izgubi jednu ili obje ušne markice posjednik je dužan u roku od 4 dana prijaviti gubitak markice ovlaštenom označavatelju, radi ponovnog označavanja.

Putni list izdaje ovlaštena veterinarska organizacija ili HPA u roku sedam dana od dana registracije goveda. Putni list drži se na gospodarstvu na kojem se govedo nalazi, a pri svakom premještanju goveda sa gospodarstva, prati ga Putni list. Na Putnom listu su otisnuti osnovni podaci o govedu: životni broj goveda, podaci o rođenju, podaci o prethodnim vlasnicima goveda.

Posjednik ovaca i koza obavezan je voditi Registar ovaca i koza na gospodarstvu (u elektronskom ili fizičkom obliku), a sve promjene je dužan evidentirati najkasnije do trećeg dana po nastaloj promjeni. Za ovce i koze se ne izdaju individualni putni listovi kao za goveda. Putni list za ovce i koze izdaje sam posjednik prije premještanja životinja, a blok obrasca putnog lista za ovce i koze izdaje HPA na zahtjev posjednika.

Posjednik svinja odnosno rasplodnih krmača, odgovoran je da svaka pojedina svinja i cijelo stado bude označeno u propisanom roku. Svinje se označavaju ušnom markicom ili tetovirnim brojem, u desno uho na kojem ne smije biti nikakve druge oznake.

Svaki posjednik svinja mora voditi Registar svinja na gospodarstvu sa ažurnim brojnim stanjem na lokaciji gdje su životinje. Na području Republike Hrvatske svinje kod premještanja mora pratiti putni list. Načela izdavanja putnog lista za svinje, identična su onima kao i za ovce i koze.

Za **označavanje kopitara** odgovoran je vlasnik grla, a

označavanje se sastoji od obaveznog označavanja koje obuhvaća implantaciju transpondera i dijagramskog opisa vanjštine te dodatnog označavanja koje obuhvaća fizičko označavanje vrućim žigom sukladno matičnoj knjizi ili Registru kopitara za uzgoj i proizvodnju kojem kopitar pripada na način kako to odredi izdavatelj. Putovnica (identifikacijski dokument kopitara) je dokument koji prati kopitare, a koristi se za utvrđivanje njihova identiteta. Nalazi se kod držatelja, a u trajnom je vlasništvu izdavatelja. Prati kopitara u prometu ili putovanju, a na raspolaganju je ovlaštenoj osobi zbog uzgojnog ili zdravstvenog razloga odnosno inspeksijskog ili upravnog nadzora.

Kontrola izvornih zaštićenih vrsta peradi provodi se na kokošima hrvaticama i zagorskim puranima. U kontroli na terenu provjerava se fizička prisutnost i prihvatljivost prijavljenih kljunova na jedinstvenom zahtjevu. Kontrolirane životinje trebaju izgledom odgovarati kontroliranoj pasmini, a identitet i pripadnost pasmini vidljiva je po prstenu sa matičnim brojem. Matični brojevi i vlasništvo mogu se provjeriti u očevidniku koji je na gospodarstvu, ispisan od HPA. Prihvatljivi su kljunovi jedinki odnosno jata čije jedinice odgovaraju fenotipu pasmine, koji su prstenovani prstenom HPA, a čiji su brojevi navedeni u očevidniku.

5.3. KAKO REZULTATI KONTROLE UTJEČU NA ISPLATU IZRAVNIH PLAĆANJA

U svakom trenutku (prije isplate potpora) poljoprivrednici mogu djelomično ili u cijelosti odustati od jedinstvenog

zahtjeva za potporu. Međutim, odustajanje nije moguće ako je poljoprivrednik obaviješten o namjeri obavljanja kontrole na terenu ili inspekcijskog nadzora, ili je otkrivena nepravilnost nakon obavljene administrativne kontrole i/ili kontrole na terenu i/ili inspekcijskog nadzora. Zahtjev za odustajanje od zahtjeva za potporu popunjava se putem AGRONET-a.

Agencija za plaćanja može u svakom trenutku nakon podnošenja zahtjeva priznati poljoprivredniku **postojanje očite greške** u pojedinačnom zahtjevu, ukoliko je uvjerena da je pogreška nenamjerna, odnosno da ju je podnositelj zahtjeva počinio u dobroj namjeri. Očita greška je pogreška u zahtjevu za plaćanja, njegovim dodacima ili popratnoj dokumentaciji koju je moguće otkriti prilikom administrativne kontrole zahtjeva ili tijekom kontrole na terenu.

Agencija za plaćanja će ispraviti utvrđenu očitu grešku u zahtjevu ako korisnik može dokazati da se radi o očitoj grešci, ili ako korisnik pisanim putem obavijesti Agenciju za plaćanja da njegov zahtjev sadrži netočan podatak, ako već nije obaviješten o namjeri provođenja kontrole na terenu ili inspekcijskog nadzora. Utvrđeni slučajevi očite greške nemaju za posljedicu umanjenja niti isključenja plaćanja.

Umanjenje isplate može se dogoditi u slučajevima kada Agencija za plaćanja kontrolama utvrdi da:

- je jedinstveni zahtjev podnesen poslije roka za podnošenje zahtjeva,

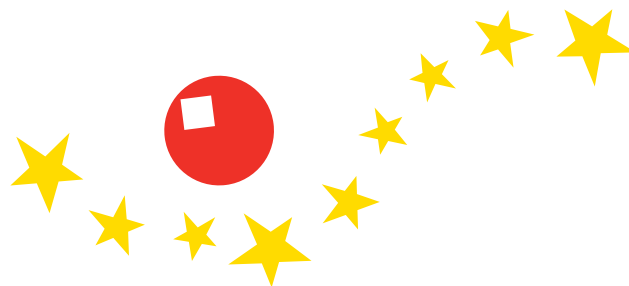
- su prekršeni uvjeti prihvatljivosti za dodjelu potpora,
- nisu poštivani uvjeti višestruke sukladnosti,
- nije omogućeno odvijanje kontrole na terenu na gospodarstvu.

Ako poljoprivrednik nije mogao ispuniti svoje obveze zbog više sile ili iznimnih okolnosti on zadržava pravo na potporu vezanu uz površinu ili životinje koje su prihvatljive u trenutku nastanka više sile ili iznimnih okolnosti.

U nastavku donosimo **nekoliko primjera nepravilnosti i način na koje su one sankcionirane:**

a) Koja se pravila primjenjuju ako se utvrde razlike u površini?

VRSTA NEPRAVILNOSTI	ADMINISTRATIVNA KAZNA
Utvrđena površina za pojedinu skupinu usjeva je manja od prijavljene površine, a razlika je manja od 3%.	Izračun se zasniva na utvrđenoj površini i nema dodatnih umanjeња.
Razlika između utvrđene i prijavljene površine unutar jedne skupine usjeva je veća od 3% ili veća od 2 ha, manja od 20%.	Razlika između utvrđene i prijavljene površine se uveća za dva puta i oduzme od utvrđene površine.
Razlika između utvrđene i prijavljene površine unutar jedne skupine usjeva je veća od 20% a manja od 50%.	Poljoprivrednom gospodarstvu se ne odobrava potpora za tu skupinu usjeva.
Razlika između utvrđene i prijavljene površine unutar jedne skupine usjeva je veća od 50%.	Poljoprivrednom gospodarstvu se ne odobrava potpora za tu skupinu usjeva i dodatno se izuzima od primanja potpora u novčanom iznosu koji odgovara razlici između prijavljene i utvrđene površine.

b) Koja se pravila primjenjuju prilikom obračuna umanjenja i isključenja plaćanja za životinje?

VRSTA NEPRAVILNOSTI	IZRAČUN % NESUKLADNOSTI I PRIHTAVLJIVOG % POTPORE	ADMINISTRATIVNA KAZNA
Nepravilnosti su utvrđene kod najviše 3 životinje	Zahtjev podnesen za 30 grla. Utvrđeno je 28 grla. Razlika je 2 grla i taj broj se uzima za izračun potpore. Izračun % nesukladnosti: $(2/28) \times 100 = 7,14 \%$ % potp.: $100\% - 7,14\% = 92,86 \%$	Korisnik će ostvariti isplatu za 28 grla umanjene vrijednosti - 92,86%.
Nepravilnosti su utvrđene kod više od 3 grla i izračun postotka nesukladnosti iznosi do 10%	Zahtjev podnesen za 60 grla. Utvrđeno je 55 grla. Razlika je 5 grla i taj broj se uzima za izračun potpore. Izračun % nesukladnosti: $(5/55) \times 100 = 9,09 \%$ Prihvatljivi % potpore: $100\% - 9,09 \% = 90,91 \%$	Korisnik će ostvariti isplatu za 55 grla umanjene vrijednosti - 90,91%.
Nepravilnosti su utvrđene kod više od 3 grla i izračun postotka nesukladnosti iznosi od 10% do 20%	Zahtjev podnesen za 30 grla. Utvrđeno je 26 grla. Razlika je 4 grla i taj broj se uzima za izračun potpore. Izračun % nesukladnosti: $(4/26) \times 100 = 15,38 \%$ Prihvatljivi % potpore: $100\% - 2 \times 15,38 \% = 69,24 \%$	Korisnik će ostvariti isplatu za 26 grla umanjene vrijednosti - 69,24 %.
Nepravilnosti su utvrđene kod više od 3 grla i izračun postotka nesukladnosti iznosi više od 20%	Zahtjev podnesen za 25 grla. Utvrđeno je 18 grla. Razlika je 7 grla i taj broj se uzima za izračun potpore. Izračun % nesukladnosti: $(7/18) \times 100 = 39\%$ Prihvatljivi % potpore: 0%	Korisniku se ne isplaćuje potpora za tu kalendarsku godinu
Nepravilnosti su utvrđene kod više od 3 grla i izračun postotka nesukladnosti iznosi više od 50%	Zahtjev podnesen za 25 grla. Utvrđeno je 15 grla. Razlika je 10 grla i taj broj se uzima za izračun potpore. Izračun % nesukladnosti: $(10/15) \times 100 = 66,6 \%$ Prihvatljivi % potpore: 0%	Korisniku se ne isplaćuje potpora za tu kalendarsku godinu i dodatno se izuzima od primanja potpora u novčanom iznosu koji odgovara razlici između prijavljenog i utvrđenog broja životinja.

Prilikom izračuna primjenjuju se i druge administrativne kazne za pojedine mjere. Tako su predviđene i posebne kazne za nepravilnosti kod zelenih plaćanja, za mlade poljoprivrednike, proizvodno-vezanu potporu, IAKS mjere ruralnog razvoja, višestruku sukladnost i drugo.

Napomena: Ukoliko imate saznanja (ili sumnji) o nepravilnostima, možete Agenciji za plaćanja podnijeti prijavu u pisanom obliku (potpisanu ili anonimnu) ili usmeno na telefon 01 6002 771, fax: 01 6002 851, ili na e-mail (nepravilnosti.eu@apprrr.hr).

Da
i tebi
PRO
CVJE
TA!

6

KOLIKO JE SREDSTAVA NA RASPOLAGANJU ZA IZRAVNA PLAĆANJA?

Izravna plaćanja poljoprivrednicima isplaćuju se iz tri različita izvora:

- **Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda (EPJF),**
- **Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te iz**
- **Državnog proračuna RH.**

Maksimalni ukupni godišnji iznos kojega Hrvatska može isplatiti poljoprivrednicima za izravna plaćanja u razdoblju od 2015.-2019.godine iznosi 432.425.000 eura, odnosno 3,29 mlrd. kuna prema tečaju primjenjivom za 2015. godinu (7,6445 kn).

Taj maksimalni ukupni godišnji iznos čine:

- Osnovna omotnica za izravna plaćanja u iznosu od 373 milijuna eura (2,85 milijarde kuna)
- Omotnica za razminirano zemljište u iznosu od 9,6 milijuna eura (73 milijuna kuna) te
- 49,8 milijuna eura (380 milijuna kuna) prenesenih iz EPFRR - a temeljem fleksibilnosti između dva stupa Zajedničke poljoprivredne politike EU.

Dio izravnih plaćanja koji se isplaćuje iz EPJF-a povećava se kroz razdoblje od deset godina od 2013. do 2022. godine i to od 25% u 2013. do 100% koliko će biti raspoloživo iz EPJF za 2022. godinu. U međuvremenu, Republika Hrvatska ima mogućnost nadoplate iz Državnog proračuna do 100% maksimalnog iznosa nacionalne omotnice za pojedinu godinu.

Tablica 8 Okvirna godišnja omotnica izravnih plaćanja raspodijeljena na mjere izravnih plaćanja za godinu 2015. u milijunima EUR

Mjera	% omotnice Izravnih plaćanja	Ukupan okvirni iznos (milijuna EUR)	Iznos fonda EPJF (milijuna EUR)
UKUPNO IZRAVNA PLAĆANJA		432,425	183,735
Program osnovnog plaćanja	43	185,943	79,006
Zelena plaćanja	30	129,728	55,121
Proizvodno-vezana potpora	15	64,864	27,560
Preraspodijeljena plaćanja	10	43,243	18,374
Potpورا za mlade poljoprivrednike	2	8,649	3,675

Napomena: Navedeni iznosi ovise o visini nadopunjujućih plaćanja iz Državnog proračuna RH, odnosno uz pretpostavku korištenja ukupne omotnice izravnih plaćanja!

Okvirni parametri za izračun potpore u 2015. godini

Uz pretpostavku korištenja pune omotnice od 432,4 milijuna eura - odnosno do 100% nadoplate iz Državnog proračuna RH, prosječna nacionalna vrijednost osnovnog prava za 2015. godinu mogla bi iznositi najviše oko

160 eura/ha (1.230 kuna). Ovome treba pridodati zeleno plaćanje (koje iznosi otprilike 70% osnovnog plaćanja), te preraspodijeljeno plaćanje (10% omotnice izravnih plaćanja za prvih 20 hektara) i plaćanje za mlade poljoprivrednike (25% prosječnog osnovnog plaćanja za 25 hektara).

Tablica 9 Okvirna financijska omotnica za proizvodno vezanu potporu, uz pretpostavku korištenja ukupne omotnice izravnih plaćanja od 432 mil .EUR

PROIZVODNO-VEZANA POTPORA	Okvirni broj grla/hektara	Okvirna godišnja omotnica za mjeru u EUR	Okvirni jedinični iznos u EUR
Krave u proizvodnji mlijeka	131.000	20.367.218	155
Goveda u tovu	130.000	13.102.478	101
Krave dojilje	50.000	6.918.800	138
Ovce i koze	500.000	5.102.615	10
Povrće	4.800	2.032.398	423
Voće	9.400	2.162.125	230
Šećerna repa	23.000	6.529.618	284
Proteinski usjevi	70.000	8.648.500	124
Ukupno		64.863.750	

Napomena: Navedeni iznosi su teoretski i ovise o nadopunjujućim plaćanjima iz Državnog proračuna RH, odnosno uz pretpostavku korištenja ukupne omotnice izravnih plaćanja od 432 mil .EUR.

Procjena jediničnih iznosa potpora u Mjeri 10.

Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	Naziv operacije	Iznos €/ha
M10.1.1.	Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture	141
M10.1.2.	Zatravnjivanje trajnih nasada	331
M10.1.3.	Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti	183 / 147 / 102 (ovisno o regiji)
M10.1.4.	Pilot mjera za zaštitu kosca	244
M10.1.5.	Pilot mjera za zaštitu leptira	326 274 (ovisno o vrsti leptira)
M10.1.6.	Uspostava poljskih traka	346 za cvjetne trake 169 za travne trake
M10.1.7.	Održavanje ekstenzivnih voćnjaka	385
M10.1.8.	Održavanje ekstenzivnih maslinika	804
M10.1.9.	Očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja	
a) Goveda (Buša, Istarsko govedo, Slavonsko srijemski podolac) - 300 €/UG b) Svinje (Crna slavonska svinja, Turopoljska svinja) - 200 €/UG c) Ovce: Istarska ovca - 152 €/UG Creska ovca - 207,93 €/UG Krčka ovca - 212,72 €/UG Paška ovca - 160,22 €/UG Dubrovačka ruda - 205,31 €/UG Lička pramenka - 198,36 €/UG Dalmatinska pramenka - 208,07 €/UG d) Koze: Hrvatska šarena koza - 205,48 €/UG Hrvatska bijela koza - 199,63 €/UG Istarska koza - 204,96 €/UG e) Konji (Hrvatski hladnokrvnjak, Hrvatski posavac, Međimurski konj, Lipicanac) - 200 €/UG f) Magarci (Istarski magarac, Primorsko-dinarski magarac, Sjeverno-jadranski magarac) - 200 €/UG g) Perad (Zagorski puran, Kokoš hrvatica) - 200 €/UG		

Procjena jediničnih iznosa potpora u Mjeri 11.

Ekološki uzgoj	Naziv operacije	Iznos €/ha
M11.1.1.	Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode	
	Oranične kulture	347,78
	Višegodišnji nasadi	868,18
	Povrće	576,94
	Trajni travnjaci	309,94
M11.1.2.	Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda	
	Oranične kulture	289,82
	Višegodišnji nasadi	723,48
	Povrće	480,78
	Trajni travnjaci	258,28

Procjena jediničnih iznosa potpora u Mjeri 13.

Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima	Naziv operacije	Iznos €/ha
M13.1.	Plaćanja u gorsko planinskim područjima (GPP)	226
M13.2.	Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (ZPO)	119,85
M13.3.	Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima (PPO)	82

Način provedbe izravnih plaćanja te obveze korisnika i provedbenih tijela propisani su pravnim aktima EU i RH, posebice:

- Uredbom **1307/2013** Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za Izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009,
- Uredbom (EU) br. **1306/2013** Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzor zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. **641/2014** od 16. lipnja 2014. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za Izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike
- Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. **639/2014** od 11. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za Izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike
- Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. **640/2014** od 11. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu integriranog administrativnog i kontrolnog sustava te uvjeta za odbijanje ili obustavu plaćanja i administrativne kazne koje se primjenjuju za Izravna plaćanja, potporu

ruralnom razvoju i višestruku sukladnost

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) **1089/2015** od 6. srpnja 2015. o utvrđivanju gornjih granica proračuna za 2015. primjenjivih na određene programe Izravne potpore predviđene Uredbom (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i o utvrđivanju udjela za posebnu rezervu za razminirano područje za Hrvatsku
- Delegiranom uredbom Komisije (EU) **851/2015** od 27. ožujka 2015. o izmjeni priloga II., III. i VI. Uredbi (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike
- Uredbom (EU) br. **1305/2013** Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
- Odlukom Vlade RH od 23. srpnja 2014. godine o prihvaćanju Hrvatskog modela izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020.
- Zakonom o poljoprivredi (NN 30/15)
- Pravilnikom o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja (NN 35/15, 53/15, 69/15, 101/15)
- Pravilnikom o Upisniku poljoprivrednih gospodarstava (NN 76/11, 42/13)
- Pravilnikom o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta (NN 35/15)

Napomena: Uredba 1306/2013 je horizontalna uredba i odnosi se na izravna plaćanja, ruralni razvoj i zajedničku organizaciju tržišta. Sve EU uredbe na svim jezicima EU mogu se naći na web stranici:

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

ZAKLJUČAK

Ova je brošura nastala kako bi poljoprivrednim proizvođačima olakšala razumijevanje programa izravne potpore poljoprivredi te je za detaljne uvjete ostvarivanja potpore potrebno proučiti propise temeljem kojih se pojedina potpora provodi.

Svi važeći propisi nalaze se u izborniku PRAVNA OSNOVA koji se nalazi na internetskoj stranici Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju: www.apprrr.hr

Za sve daljnje informacije možete kontaktirati središnji ured APPRRR u Zagrebu ili regionalni ured APPRRR u Vašoj županiji. Sve adrese i telefonski brojevi nalaze se ovdje: <http://www.apprrr.hr/kontakt-441.aspx>

Kontakt Službe za ondnose s javnošću i informiranje:
01 6002 742 i e-pošta: info@apprrr.hr

Detaljne informacije o izravnoj potpori možete dobiti u Ministarstvu poljoprivrede:

01 6106 111 i e-pošta: izravna.potpورا@mps.hr

Detaljne informacije o IAKS mjerama ruralnog razvoja možete dobiti u Ministarstvu poljoprivrede:

01 6106 908 i e-pošta: eafrd@mps.hr

U izradi ove brošure sudjelovali su djelatnici Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Ministarstva poljoprivrede: Mirjana Kovačić, Zdenka Berak, Jasna Mikulecky, Marijana Šešo, Aleksandar Grozdanoski, Karlo Banović, Branka Palčić i Leticija Hrenković.

BILJEŠKE

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

CVJETA!
PRO

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.